

Illustrations de Gustave Doré (1832-1883)
Afbeeldingen van Gustave Doré (1832-1883)
dans / in **Godfried van Bouillon en de kruistochten (1902)**
de / van Lode OPDEBEEK (1869-1930),
écrivain / **schrijver** (sous le pseudonyme de / **onder schuilnaam van**
Lodewijk van Laeken) et éditeur / **en uitgever** :
(par Bernard GOORDEN)

L'éditeur Lode OPDEBEEK a utilisé 57 des 100 illustrations de Gustave Doré de / De uitgever Lode OPDEBEEK heeft 57 van de 100 afbeeldingen van Gustave Doré uit ***Histoire des croisades*** pour / voor Lode OPDEBEEK écrivain / schrijver in ***Godfried van Bouillon en de kruistochten*** (1902).

Découvrez lesquelles ci-dessous / Ontdek welke hier beneden.

© 2018, Bernard GOORDEN

FOULQUE ASSAILLI PAR LES FANTÔMES DE SES VICTIMES.

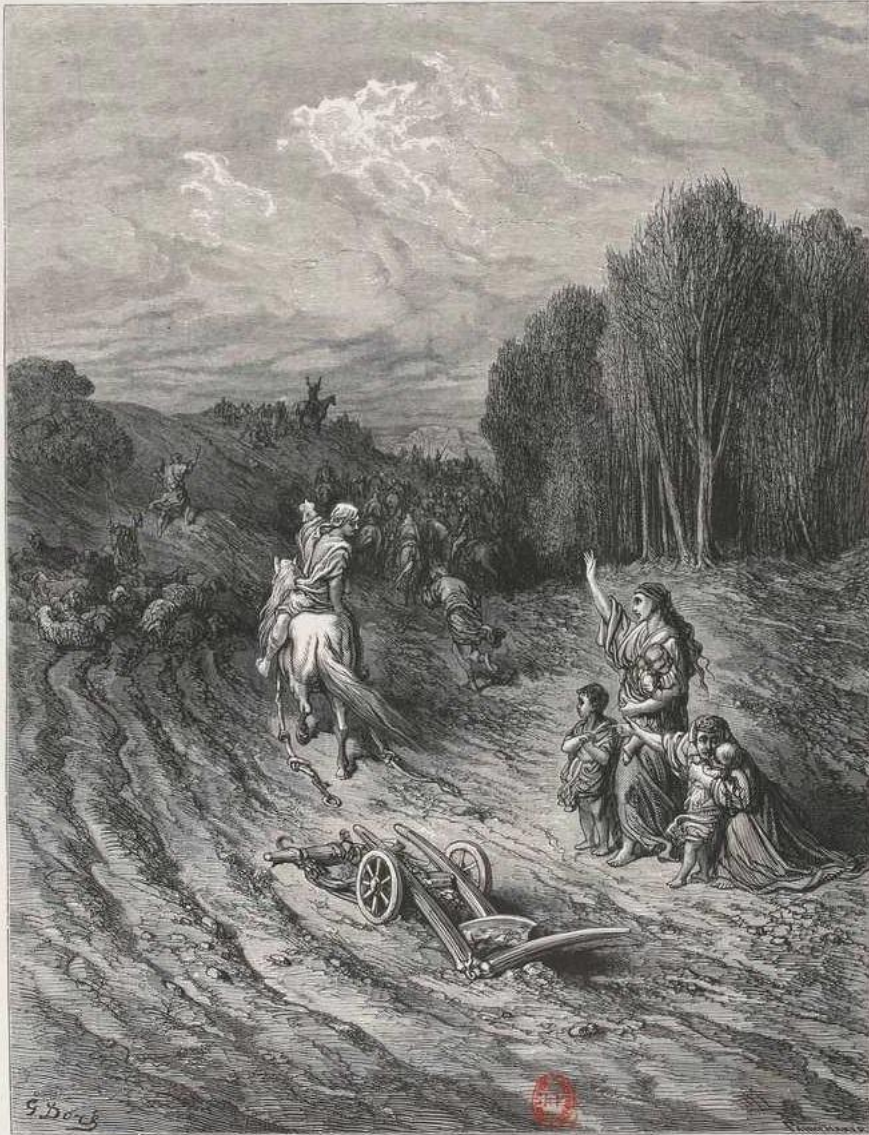
DE NIEUWBOUWING

gebeurd. Zou de hemel zich eindelijk laten vernarwen hebben door mijne
gebeden... Ah, God!...
Zij bracht de hand van haar kloppend hart.

Grand Palais, gebed van de heilige Agathe, van kloster.

— Misschien is er een ongeluk gebeurd en wordt mijn gemaal achter-
volgd... Dan zal hij zijn wond het varen op de arme gevangenen... Ik kan
niet, centiaal levend hij niet in hetzelfde geval en toen heeft gansch den
nacht het slot werkloos en het heilig gekoren tijm doeloffers.

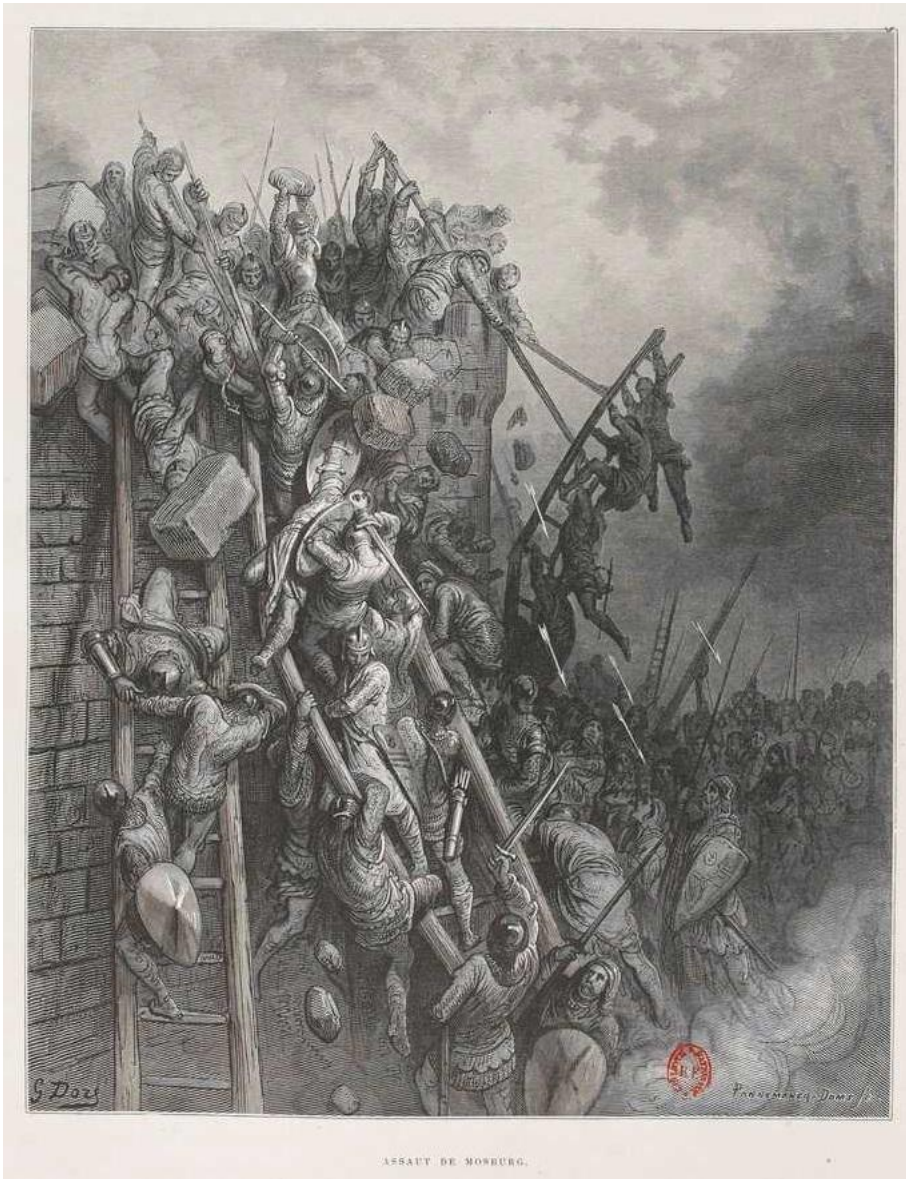
2

UN SECL. CRI RETENTISSANT : DIEU LE VEUT!

Een Algemeen Kruis vaarlijk! God wil het!

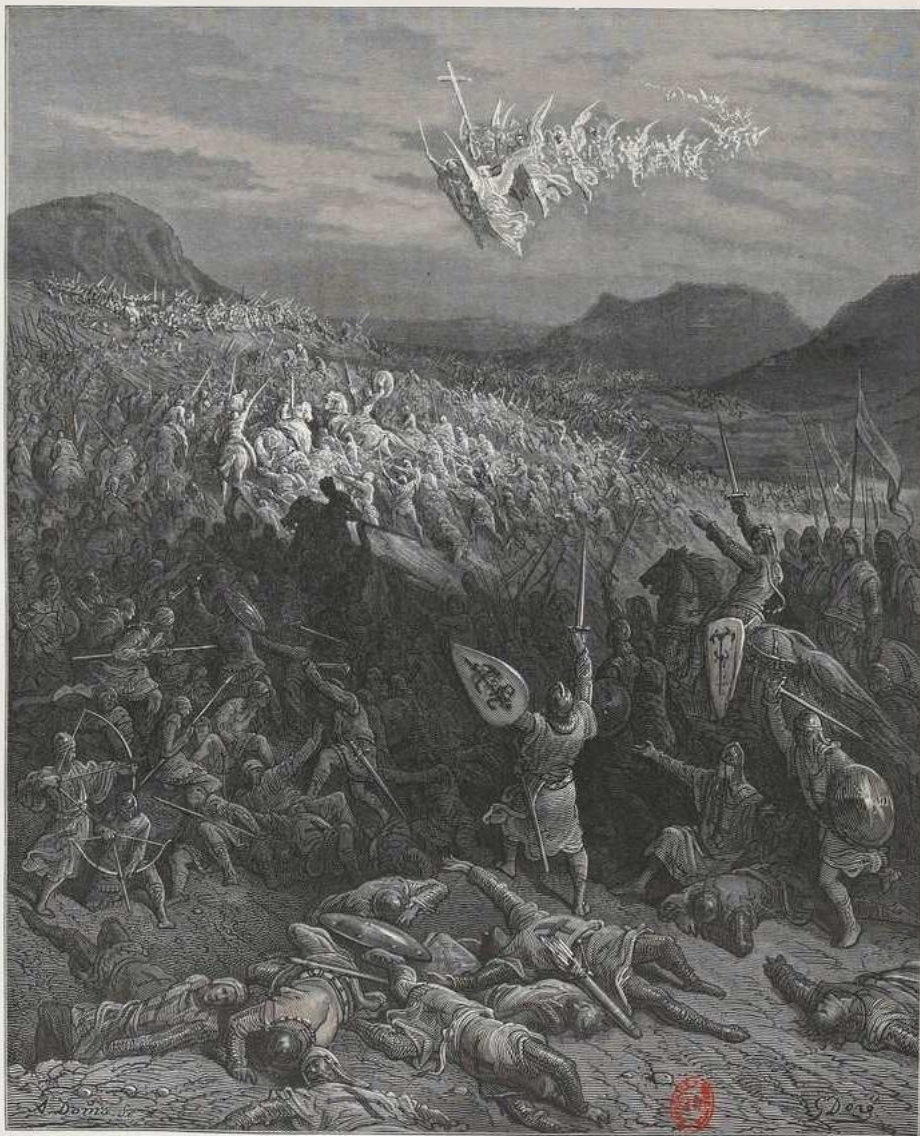

EN DE KRUISTOGHEN 321

zij reeds verscheidene dagen vroeger aardbezijsplanten met bloescjas en half rijpe vruchten had opgemerkt.
 Werkelijk waren dan ook op dat oogenblik verscheidene aardbezijs reeds volkomen rijp en roofter dan scharlaken.
 — Zijn dat ook bloemen? vroeg de knap.

Bederfing van Mosburg.

— Neen, antwoordde Genoveva, dat zijn aardbezijs.
 Zij plukte een paar van de schoonste af en vervolgde:
 — Nu, doe uw mond open en proef ze eens!
 De kleine at ze op en zeide, terwijl hij de hand op de borst drukte:
 — O, dat is lekker! mag ik er nog meer plukken?
 — Wel zeker, bevestigde Genoveva, pluk en eet zoveel gij wilt, maar

BATAILLE DE NICÉE.

Wt de gestrengheid van den winter bevrof, waardoor men schien te vreesen, men zou de soldaten van Jeau-Christus beleedigen met hen niet in staat te achten koude of regen te doorsien.
Door zoo te spreken stelde men hen als 't ware gelijkmet trekvogels,

Slag bij Nicæa.

die de vlucht neuren en warmer streken opzeken bij de nabijing van het slechte jaargetijde.
Het was overigens niet geen mogelijkheid te veronderstellen, dat de belegering van langen duur konst wezen met zulk een vurig en dapper legor.
De kruisvaarders behoedten slechts aan het beleg van Nicæa, den slag van Doryleæ en tal van andere wapenfeiten te denken.
Waarvoor eindelijk scheen men zich te laten afschrikken : door de vrees voor schaarschte en hongersnood ?

ÉTONNEMENT DES CROISÉS A LA VUE DU LUXE DE L'ORIENT.

voetwaling der kruisvaarders tot het oerste gedruven, dreegen er oogen-
twijfeld toe bij om hen onoverwinnelijk te maken, en daarin moet het
mirakel worden gezocht.
De overwinning bij Antiochië scheen den muizemannen zulk een buiten-

Verloering der kruisvaarders bij het zien der Oostersche woelke.

gewone onzinnigheid toe, dat velen den goddienst van hun profet
verlieten.
De verdedigers der citadel van de stad gaven zich nog op denzelfden
dag op gemede of ongemede aan Isyrmoud over.
Dreikensheid hunner omhelsten het christendom, terwijl vele anderen
in de steden van Syrië verkondigden dat de Uod der christenen de ware God
was.
Zoo groot was de door de overwinning van Antiochië ontstane vrees,

GODEFROY RENCONTRANT LES DÉBRIS DE L'ARMÉE DE PIERRE.

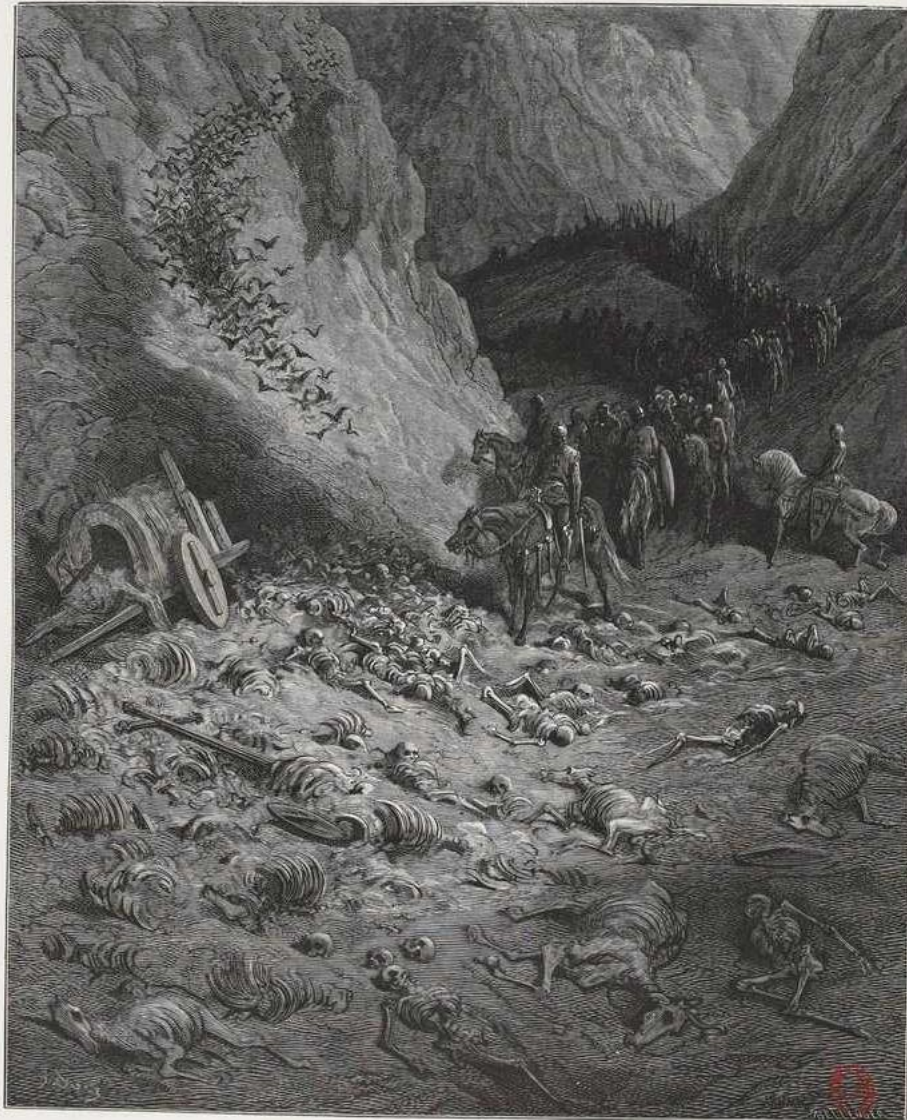
Hij had het gewaar vernomen waarin zijn broeder Godfried in den
 einruk van Antiochia verkeerde had en wilde zich, in zijne broederlijke
 bezorgdheid, in persoon van zijne gansche vergewissen.
 Boudewijns gebrag onder de muren van Tarsus werd door al de bevel-
 hebbers en daarders gelinkt.

Het be- of van Godfried in Antiochia gelinkt door de bevel- hebbers en daarders gelinkt.

In de geheele legerplaats boorde hij slechts gemor tegen zich.
 * Godfried, de gewoone dapperste held, zegt Wilhelmus van Tyr, deed
 hem ernstige verslagen. *

Dezelfde geschiedschrijver voegt er bij, dat Boudewijn zijn vergoep in
 alle onverschuldigheid erkende; maar hetzij de algemeene uitroeping zijner daad
 en de hoopheid waarmede men hem bejegende, hem verhoorden, hetzij de
 verlossing van het heilige graf niet zijn afschrikend doel was, hij bleef niet
 getrouw aan de geloften en de plichten der kruisvaarders.

LES DEVIANS.

10

- Dit is niet mogelijk, antwoordde Haldwin.
- Waarom niet?
- Omdat leden nog den vijand agetrokken is.
- Reeds, maar dit schijnt me onmogelijk.

Het ligter van Goudrich, ontstaan de onmogelijkheid van Peter's Jager.

- Het is nogthans zoo, alhoewel het mij ook reden tot verwondering boorde.
- Dan kunnen we terug het kasteel binnentreden.
- Haldwin wachtte een stond met het antwoord.
- De gravin zag hem scherp aan en schreeke voor den vreenden blik die uit zijn oogren straalde.
- Haldwin! kreet ze.
- Eikens! sprak de trouwe dienaar, terwijl hij het hoofd in somber gepeins op de harsel liet zakken.

LES PRÊTRES PARCOURANT LES RANGS DES CROISÉS.

is verdwenen! Mijne kindkens zijn geroofd geworden! Mijne eigendom is de troost der vlammen geworden! Wat moet ik beginnen! Alwetende God, 't alleen is mijn doornwaardige toestand bekend, verlaat mij toch niet! Bescherm mijne kinderen, en geef mij kracht om mijn voorgewende taak tot het einde toe te vervullen.

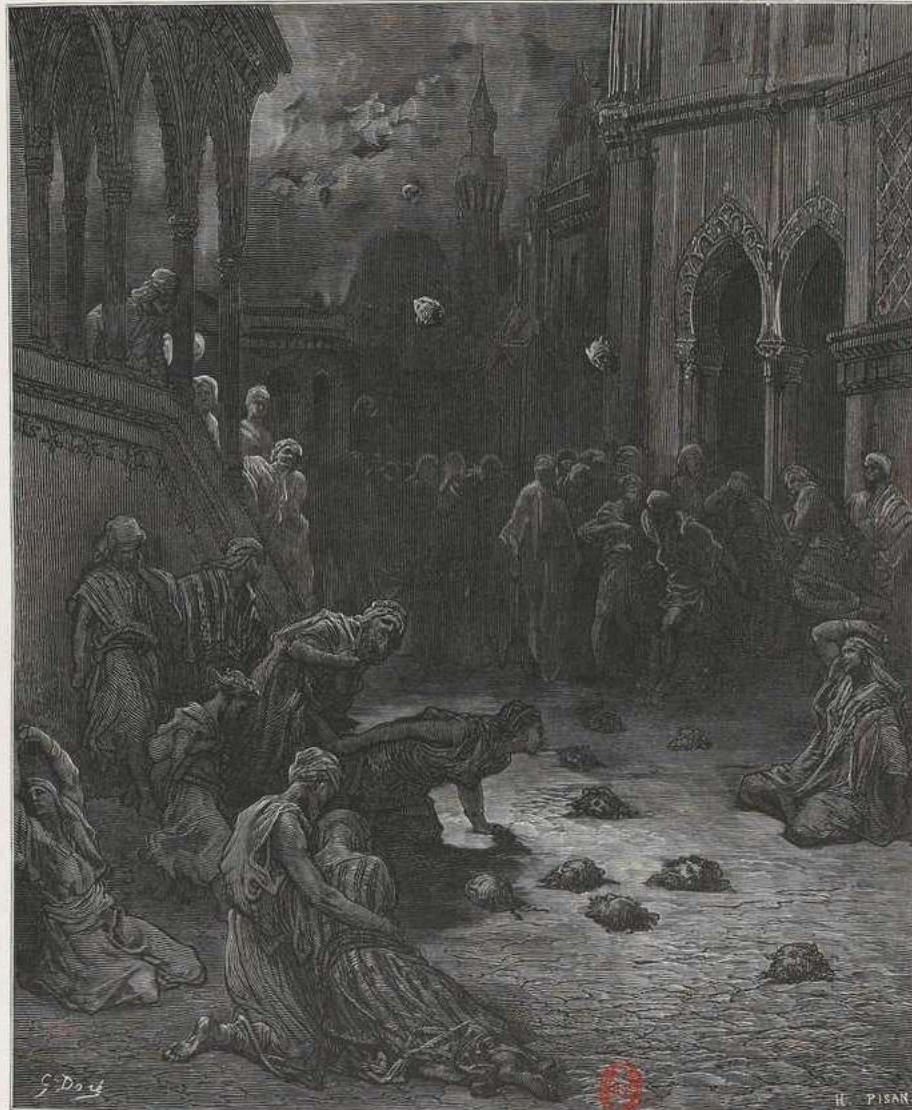

De priesters wakkren die maal der Kruisvaarders aan.

Door de overmaat van droefheid overmand, startte zij een vloed van tranen, waardoor hare ziel, die galski ging onder drukkende kwellingen en hartzeer, verlicht werd.

Vermoodt van het wesen en het doorgestane lijden, viel zij in een koomen slaap.

De trouwe Hadrwin hield de wacht van 't deur van de kapel; hij wierp een mantel over de gravin en leucht het knieluizen onder haar hoofd, zoodat ze gemakkelijk rusten kon.

PLUS DE MILLE TÊTES FURENT LANCÉES DANS NICÉE.

IN DE KRUISTOCHTEN 281

daar levensmiddelen mede, die zij in Antiochië weder verkochten. Maar
 eindelijk werden zij door de Turken overvallen en vermoord, en de schepen,
 die voor de monding van den Orontes lagen, haastten zich het ruime zee te
 kleven en de kustten van Syrië te ontvluchten.

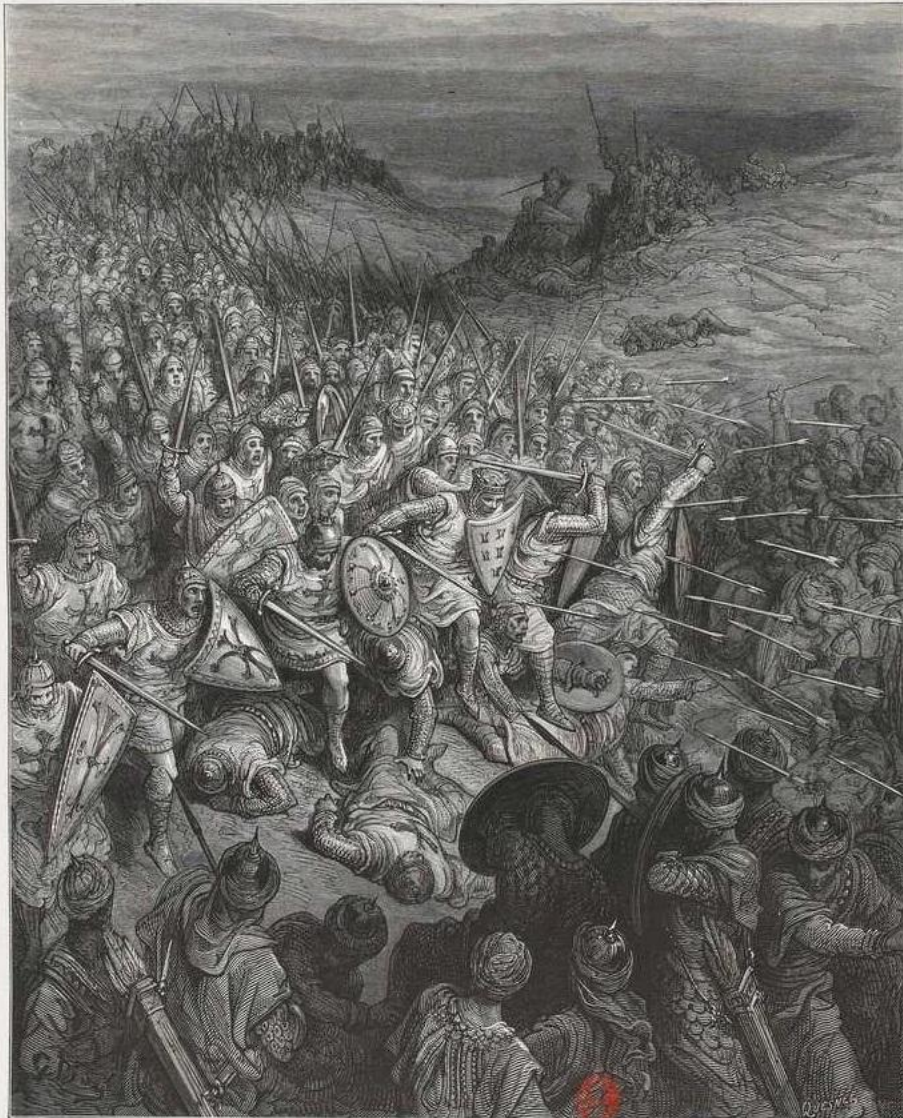

Er werden meer dan duizend lieden in Nicea geslagen.

Toen mochten de kruisvaarders, ingesloten in de stad die zij veroverd
 hadden, niet loofwezen terugdenken aan de dagen, dat zij zelve de plaats
 belegerden, en, door den honger gedreven, hande en voete levensmiddelen
 gingen zoeken, die dagen, waarop de overwinning lijfwijlen den drak
 hinner rimpelen kwam verzachten en hun een voortbijgansden overloed
 verschafte.

Met droefheid vermelden de kronijkschryvers den hongersnood, welke
 het christen volk teisterde, en wal hen vooral niet verbazing en schrik

19

LES BATAILLONS MUSULMANS CULUTÉS PAR LE DUC DE LORRAINE.

Tancredo hooft zich aan; daar hij zeer milddadig was, bleef hem echter niets dan zijn zwaard en zijne vermaardheid; hij vroeg derhalve geld aan zijne wapenbroeders om zijn plan te kunnen uitvoeren.

Een klooster, het klooster van Sint-George geboden, verniet zich op eene bergje, op korten afstand van de poort van dien naam; Tancredo deed

De Murchmannen werden door Godfrey op de vlucht gedreven.

het gelucht versterken en wist zich, bijgestaan door een trouwe schaar van dapperen, op dien govaarvollen post te handhaven.

Terwijl de moed der legerden dagelijks meer en meer zonk, namen de ijver en de opgewektheid der soldaten van het kruis meer en meer toe.

De heiligen gaven overal het voorbeeld van waakzaamheid en bedrijvigheid; de volmaakte oedracht verbond al de pelgrims; de tucht werd hersteld en het leger won darnasoe in kracht.

FUNÉRAILLES DES CROISÉS APRÈS LA BATAILLE DE DORYLÉE.

EN DE ERBEGOTTEN 313

kind aan haar borst, zag er wiet een zachten, gullen lach van moederlijke
toederheid op neder en zelde:
— Goede God, hoe zou ik er u genoeg voor kunnen danken dat Gij
mij althans dit lieve kind nog heilt gelaten? Welk een vragde, welk een
troost, welk een aangename bezigheid verlicht het mij dagelijks in dit

Piedige begrafenis van de gesneeden kruisvaarders na den slag van Dorylée.

wonde oord! Vader in den hemel, zie ook genadig op dit mijn kind neder
en laat het verder voorspoedig optuigen!
Hoe opgeruimd en vrolijk ziet het uit zijn oogjes, na vervolgde zij
daarop, terwijl dat voorhoofd met die kokjes, terwijl die mollige wangjes
nog niet den minsten hartstocht uitdrekken; hoe onbezorgd rust het aan
mijn hart!

21

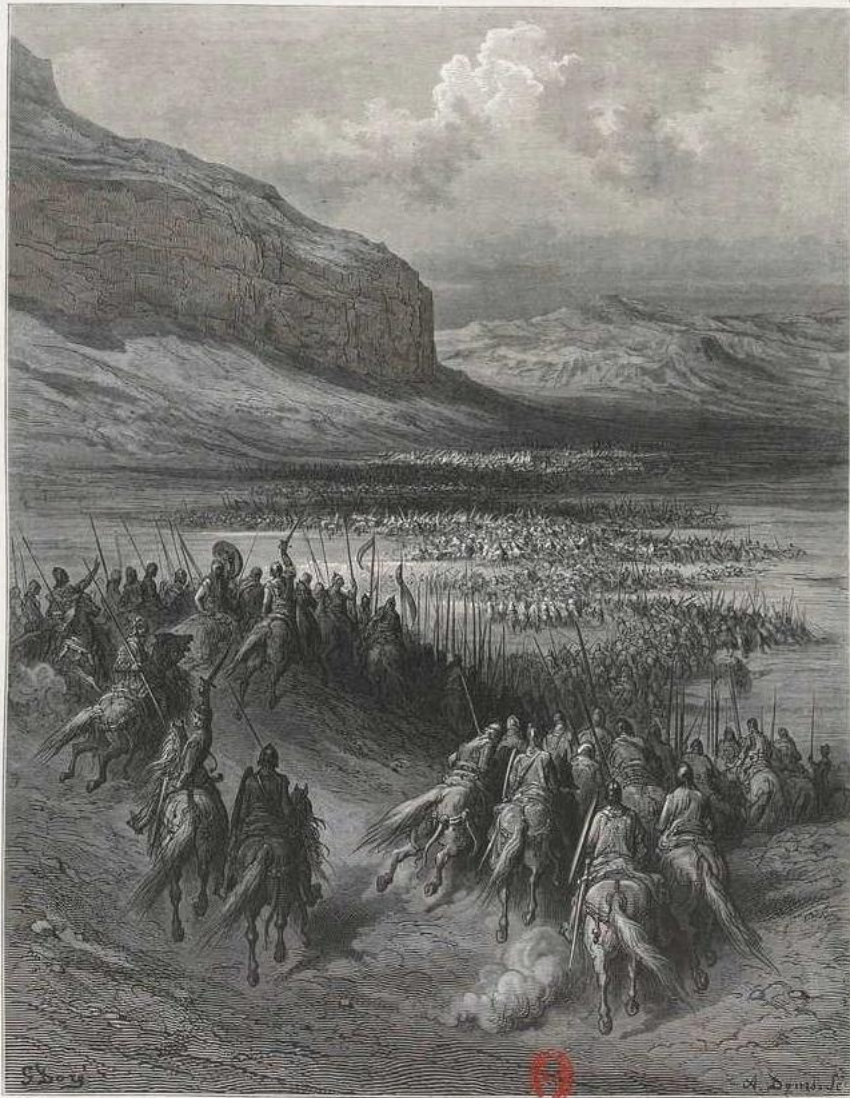
LES CROISÉS DANS LES ESCARPEMENTS DU TAURUS.

Nooit zal mijn oog de zon aanschouwen, noch mijn oer uw stem vernemen. Mijn lichaam zal hooft en verstijft op den grond uitgestrekt liggen, en ik zal geen vinger meer kunnen verroeren.
Toen viel de knoop haar' luid weenend om den hals en herhaalde onop- houdelijk deze woorden :

De kruisvaarders in het Taurusgebirge.

— Moeder, moeder, sterf toch niet, ik smek u, sterf niet.
— Ween niet, mijn kind, sprak Genevra, het staat niet in mijn macht zoolang te leven als ik wensch. God wil het nu eenmaal dat ik sterve.
— God ? riep de knoop hoogst verwonderd, maar gij hebt mij immers altijd gezegd dat God zoo goed is. Hoe kan het dan nu zijn dat gij sterft ! Zo, ik zou zelfs geen vogeltje het leven kunnen benemen, veel minder u.

BATAILLE D'ANTIOCHE.

— O, die boose, boose, afschuwelijke menschen! riep Benoni. Maar geloogde dat dan de hemelsche Vader en verplieterde Hij hen niet met zijn bliken! Ik had in zijn plaats hen allen doodgeslagen.

— Lief kind, hernam zijn moeder, de Zoon Gods leid voor hen tot zijn Vader, zoo sprak hij: Vader vergeef hen, want zij weten niet wat zij doen.

Slag van Antiochia.

Ja, uit louter liefde heeft Hij zelfs ook voor die boosa menschen evenals voor ons allen zijn leven prijsgegeven. Hij stierf om alle menschen zalig te maken. Als Hij ons niet zoo tot in den dood had liefgehad, zou niemand op aarde de zaligheid des hemels kunnen erlangen, en ik ook niet. Ook uit liefde tot ons beiden leed en stierf Hij aan het kruis.

BOHÉMOND MONTE LUI-MÈRE PAR L'ÉCHELLE DE CORDE.

ook, ominal een einde nemen en het oogenblik zal komen, waarop ik met U kan zeggen: « Het is volbrucht! »
 Toen zij zoo had gesproken, plaatste zij het kruis in een klein heide der grot, waar 't het best in het oog viel, legde zich weder op het van min

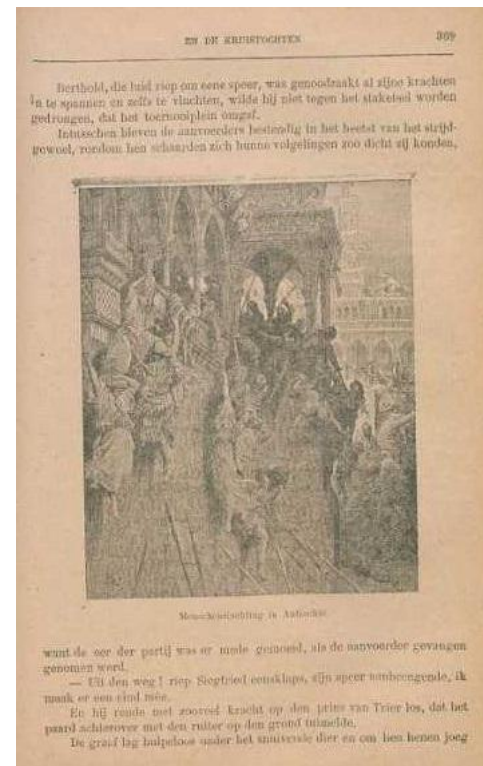

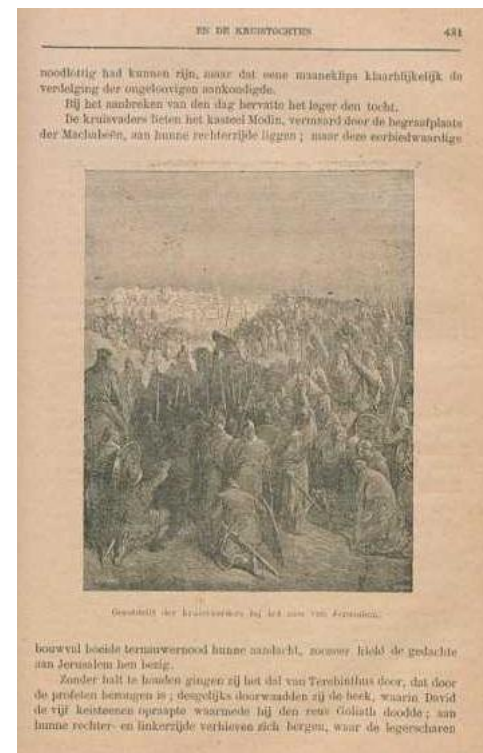
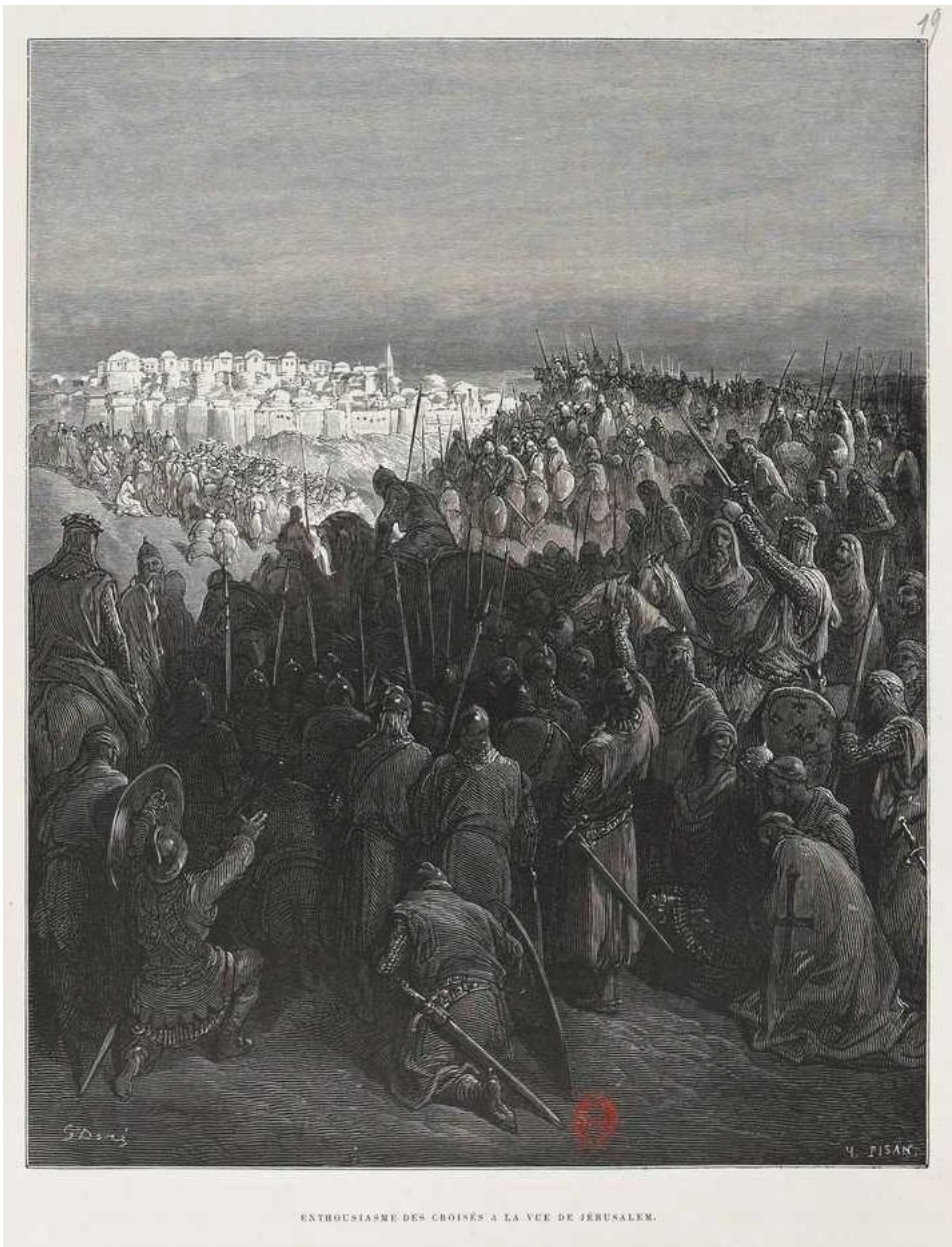
Bohémoud kind en legde het kruis weder op het van min.

hervide leger en voer 't eerst sedert geruimen tijd sluit een zachte sluit hare oogen.
 Haar kind rustte aan haar hart, en de trouwe ree, die van dat oogenblik af haar niet meer verliet, lag aan hare voeten.

MASSACRES D'ANTIOCHE.

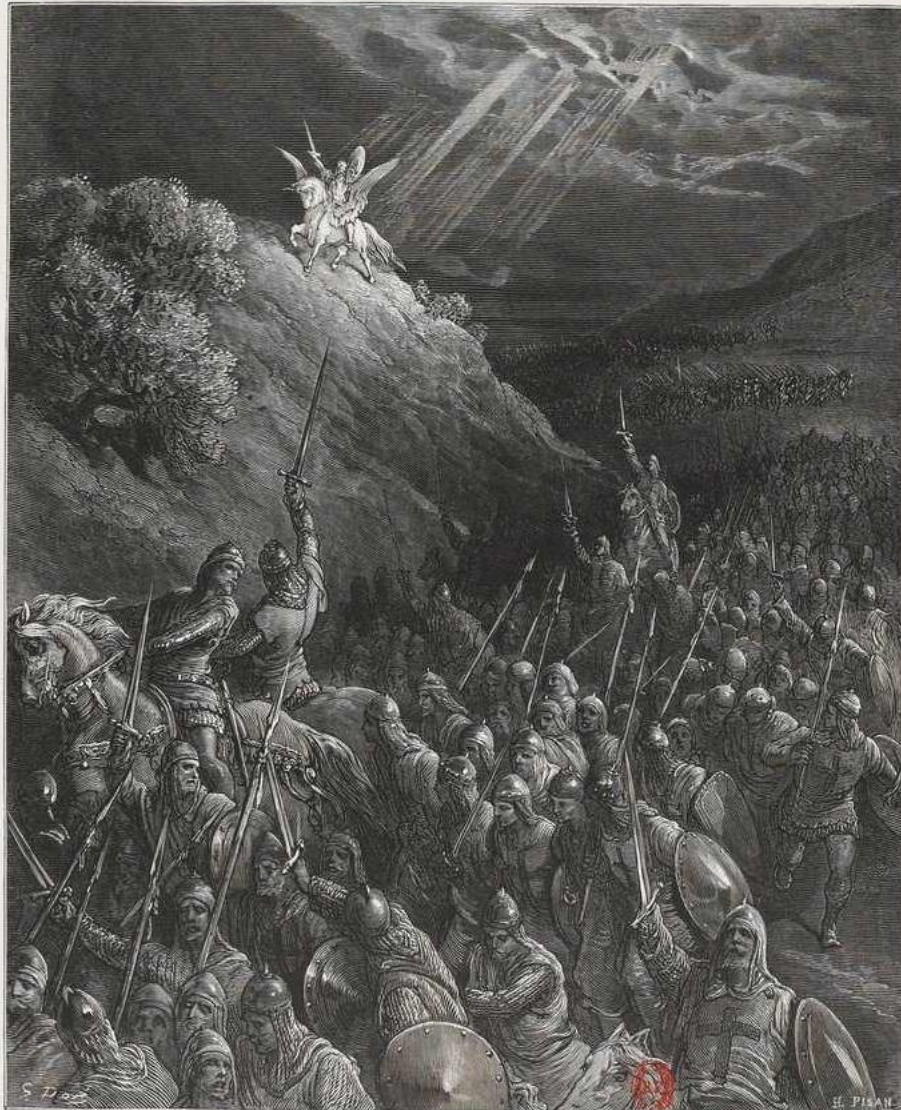
DEUXIÈME ASSAUT DE JÉRUSALEM; LES CROISÉS SONT REPOUSSÉS.

In Italië en Duitschland was de geest der menigheiden en de metoed van pelgrims grooter dan op het conaile van Clermont.
 Landadelijke en de aangrenzende pastoren zagen meer dan tweehondert duizend christenen onder de vinnen van het kruis afstrekken, aangevoerd door Albert, graaf van Brandrat, en door Anacimus, bisschop van Mihan.
 Een groot aantal Duitische pelgrims vergaadden Wolf of Guelfe IV, hertog van Beieren, en Konraad, konstaabel van het Duitse Rijk.

Tweede belegering van Jeruzalem door de Kruisvaarders.

Onder de kruisvaarders merkte men tal van andere machtige heeren, doorloefde koninkrijken en prinses liden, markgraaf van Oostenrijk, op. Hij oecen nietwen krijgsocht was men, evenals bij den eersten, geleid door de macht van avonturen te zoeken en scerz liden te doorkruisen; het krijgsocht van Godewijn, van Bohemond, van Godfried had de eerrecht opgewekt der graven en heren, die in Europa achtergebleven waren.
 Humbert II, graaf van Savoye, die met Hugo den Groote naar het

APPARITION DE SAINT GEORGE SUR LE MONT DES OLIVIERS.

EX DE KRUISTOCHTEN 569

Ongevoorigen, die, naar zij zeiden, gekomen waren om het Oosten te bevruchten en die zoo veel waren dat, volgens de uitdrukkingen der oude geschiedschrijvers, God alleen hun aantal kon kennen.

Nu begonnen de kruisvaarders, die zich uit verbod voor de heidenen kunnen manoeuvreren en van den patriarch tot duizende van plundering ontbonden hadden, zich van alles meester te maken wat de ongevoorigen in hunne legerplaats achter lieten.

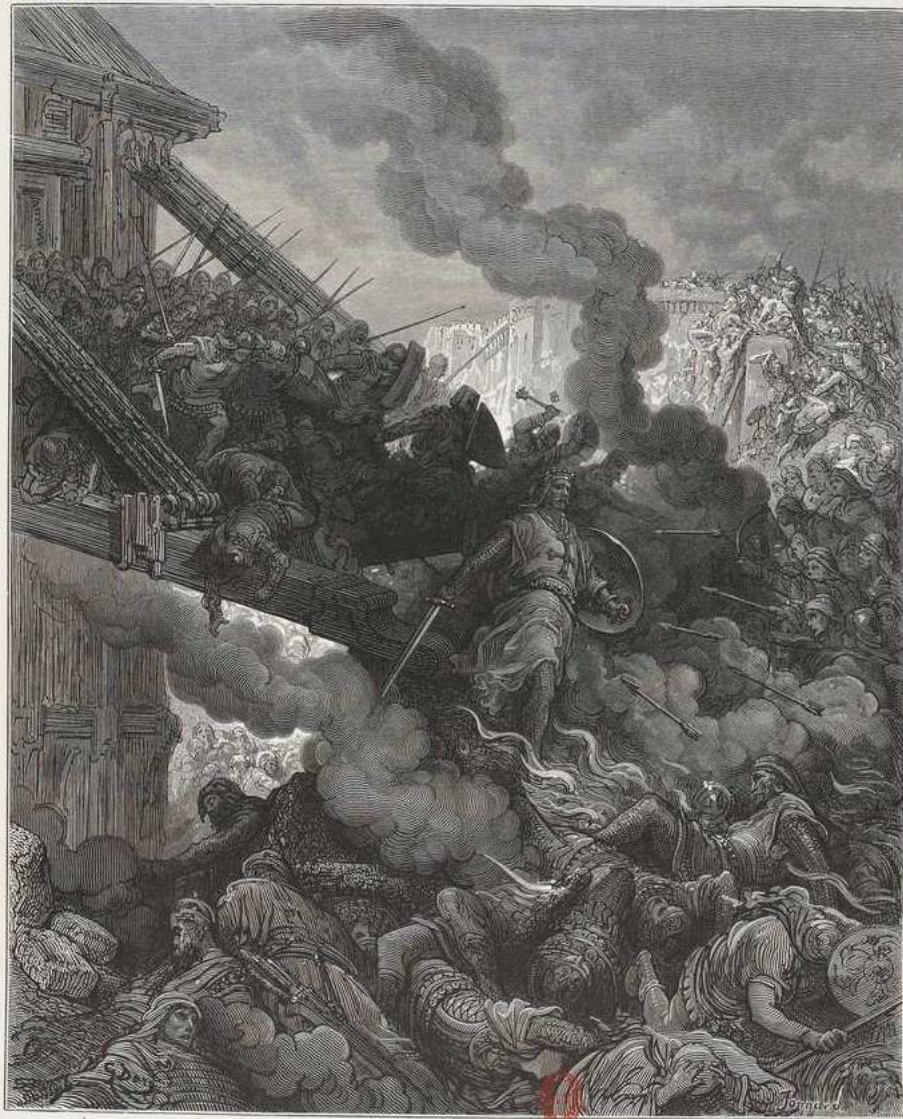
Verschijning van Sint Joris op den Olyfberg.

Naar zij goede menschen wisten medegebracht hadden, dienden de levensmiddelen der Egyptenaren tot het sillen van hun leger.

Tot hunne vreugde vonden zij kaminen met water, die hunne verslagen vlieden aan rienen om de schouders droogen, waarmee zij in den vreesden gloed van het zand der dakte hun dorst konden fransien.

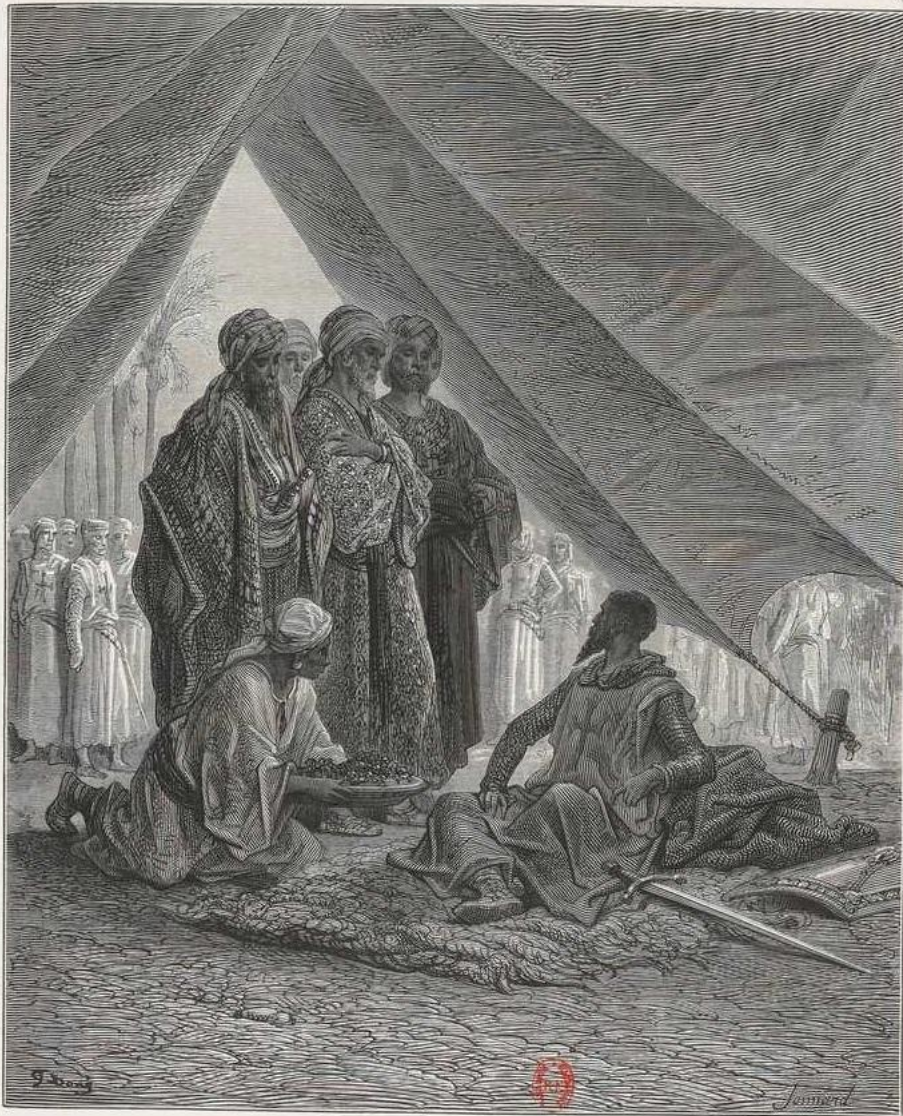
Het kamp bevatte r'ovde schatten en r'olk van overvloed van loofocht, tot zij zich tot walgens toe verzastigden aan den hooing en de rijstloeken

37

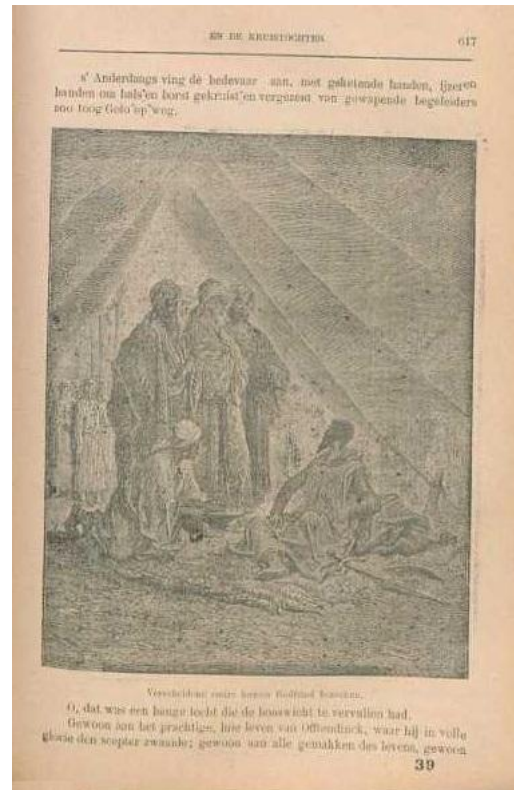

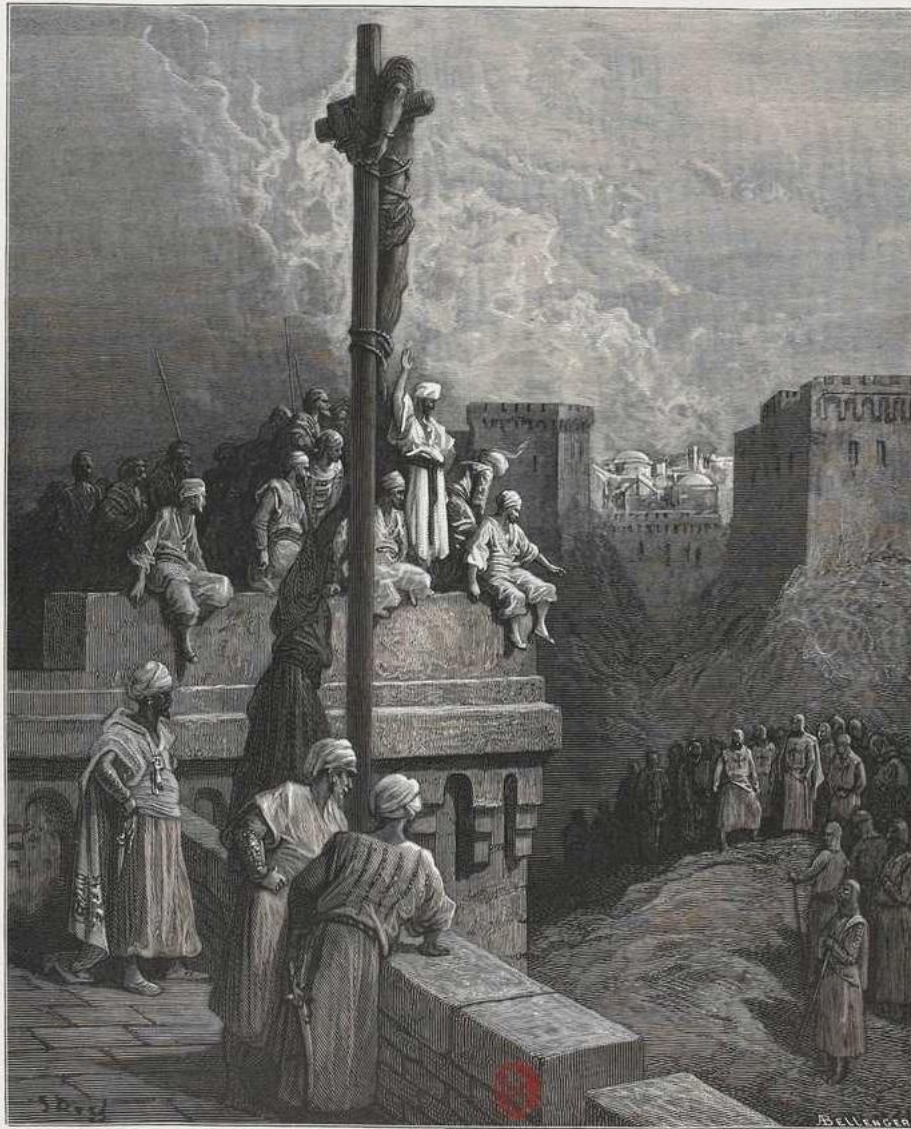
GODEFROY S'ÉLANÇANT DANS JÉRUSALEM.

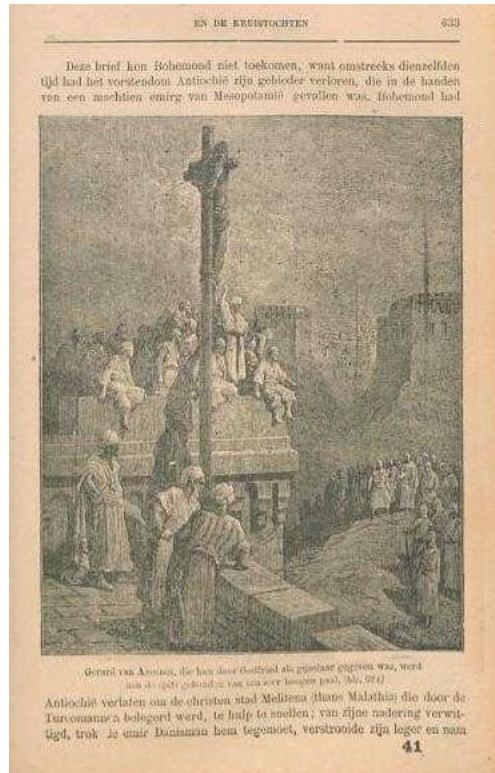

PLUSIEURS ÉRIS VIENNENT SALUER GODEFROY.

GÉRARD D'AVESNES EXPOSÉ SUR LES BERTARTS D'ABSUR.

MASSACRES DANS LES MOSQUÉES DE CÉSARÉE.

houwen handen te brengen, en assistende werden zij aaneengevoerd. Door dit nieuw wonder getroffen keerde de Jood zich tot het christen geloof.
 Bindelijk werd die onwaardeerbare schat met den diepten eerbied in het heil bestemde graf beegraved, en een grooten steen er over geschoven. Na de volbrachte plichtigheid rukte de volkmenigte naar Jeruzalem af.

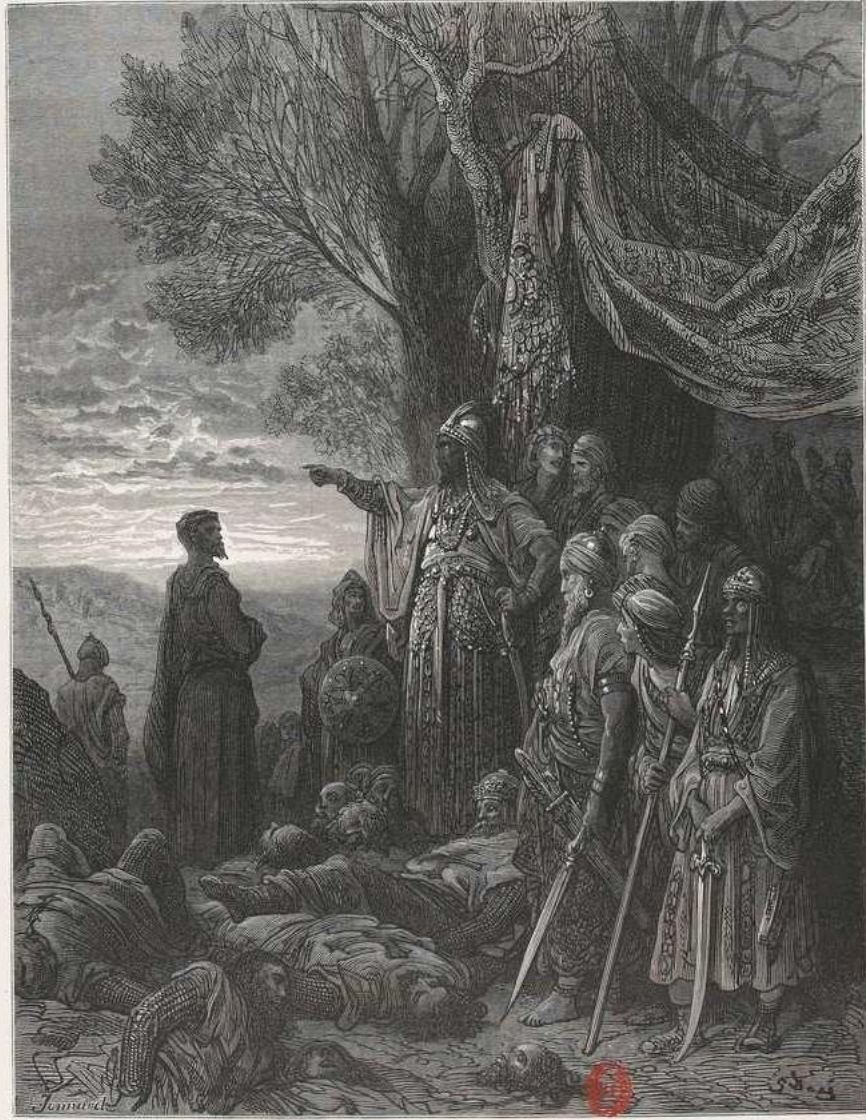
Blijdschap in het graf.

Als de engelen vierwielden zich nog niet van de gewoone plaats en
 hoe lang lieven zij er in om te komen uit te komen.
 Ook de Apostelen kusten elkander af en kwamen hartelings bij het graf
 waken.
 Den dertien dag na de bevestiging keerde de heilige Thomas in
 Jeruzalem terug. Hij was de eenigste die nog in leven zijde. Apostelen die
 deze verhoovene plichtigheid niet had bijgewoond.

MORT DE HAUDOCIN.

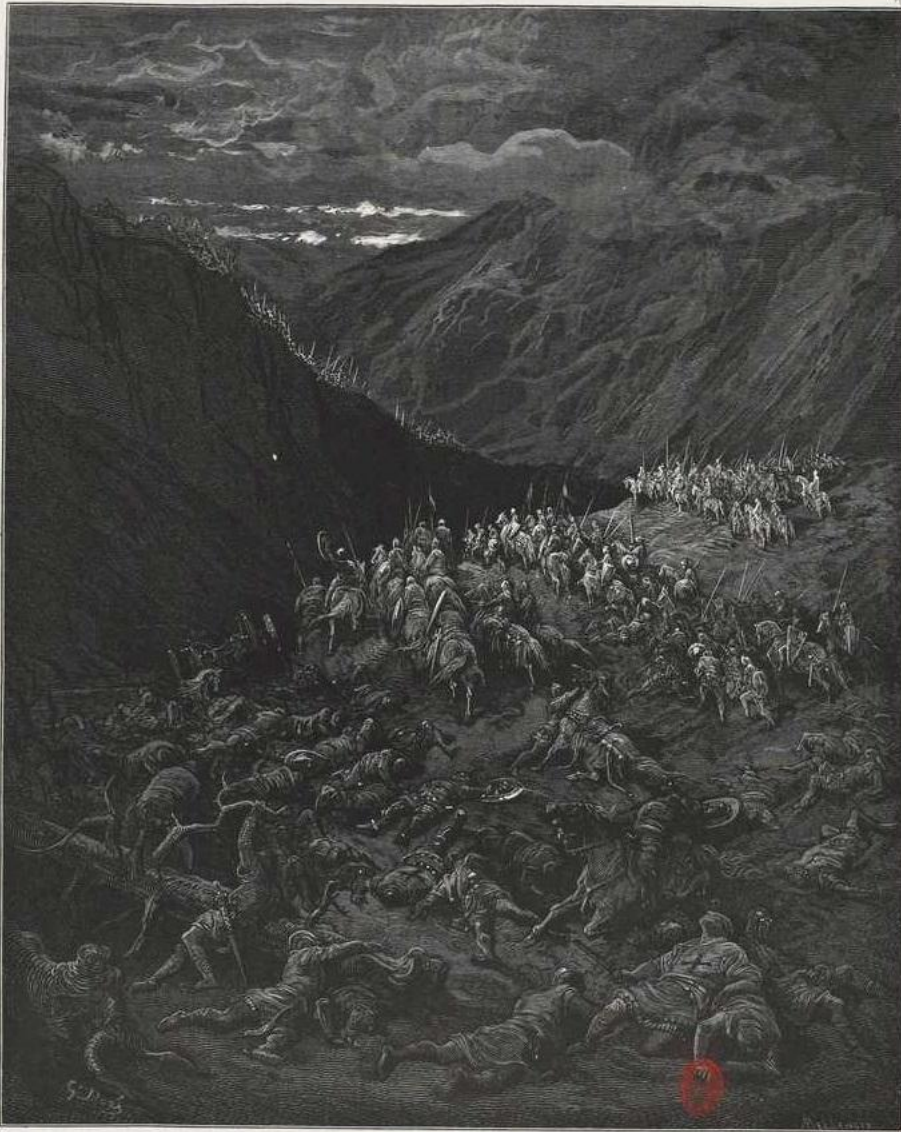

YUGAZY FAIT GRACE DE LA VIE A GAUTHIER.

en degenen, die in Bliosa terrigebbleen waren, misten bevelhebbers, die hen tot den strijd koeslen aanvoeren en de verdelging ledde.
 Zoodra Zongul zijn kamp opgeslagen had, begon hij met kracht het beleg der stad en wisten inrijke machinen tegen de muren gericht.

Vrijer schiedt Walde het bier.
 De inwoners, de guesstijkhuld, de monniken zelfs verscheenen op de walle van den vijand af te schan, de vrouwen en de kinderen hechten hun waten, beelocht en wapenen.

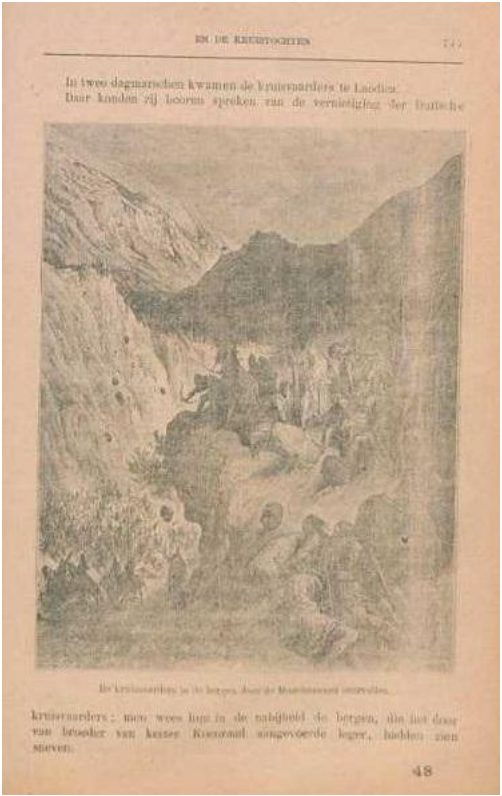
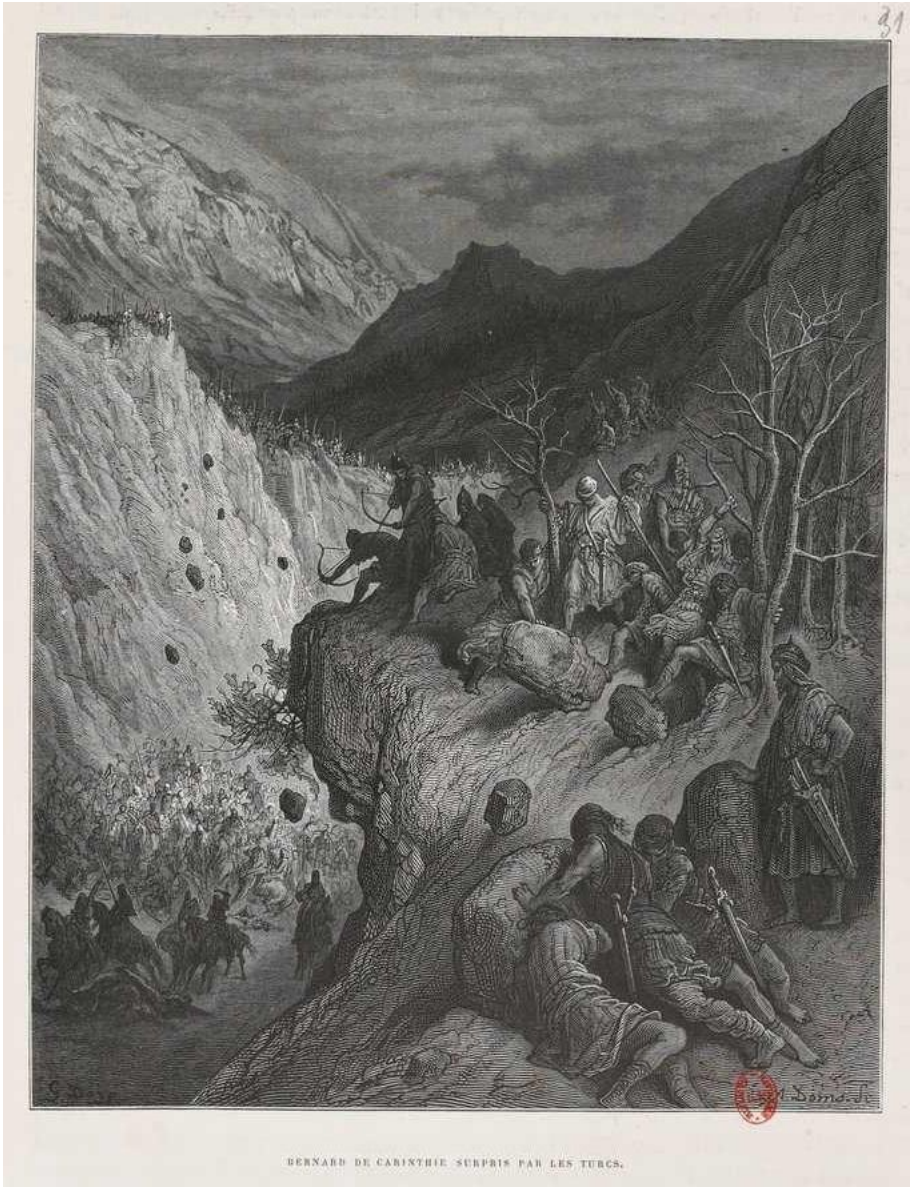
L'ARMÉE DE CONRAD PÉRIT DANS LES MONTAGNES.

LOUIS VII AUX PIEDS DE SAINT BERNARD.

LOUIS VII AU MONT CADRUS.

Die buitengewone menschen deelen reukals de figuren welke de
 reuktrouwen die zwaarte schitteren beelden, hun karakter ook van alle

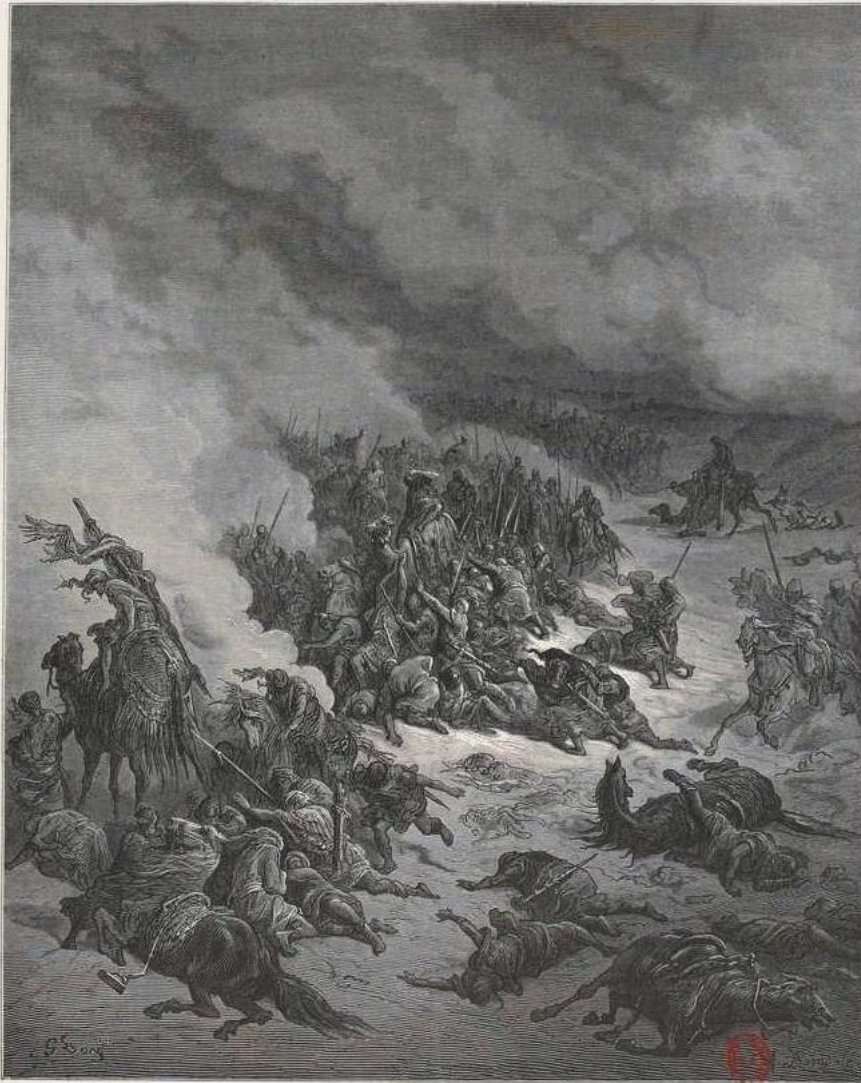
LOUIS VII op den berg Cadrus.

wat hem omgeeft, en den geroep, die is af door hinnen daken of hinnen geve-
 lens afwerpen, en den overigend van dieze waren om de gale te vullen
 en te vullen van den gachiedens een frischer tol te geven en afwisselend
 te maken.

SALADIN.

L'ARMÉE SYRIENNE DISPERSÉE PAR LA TEMPÊTE.

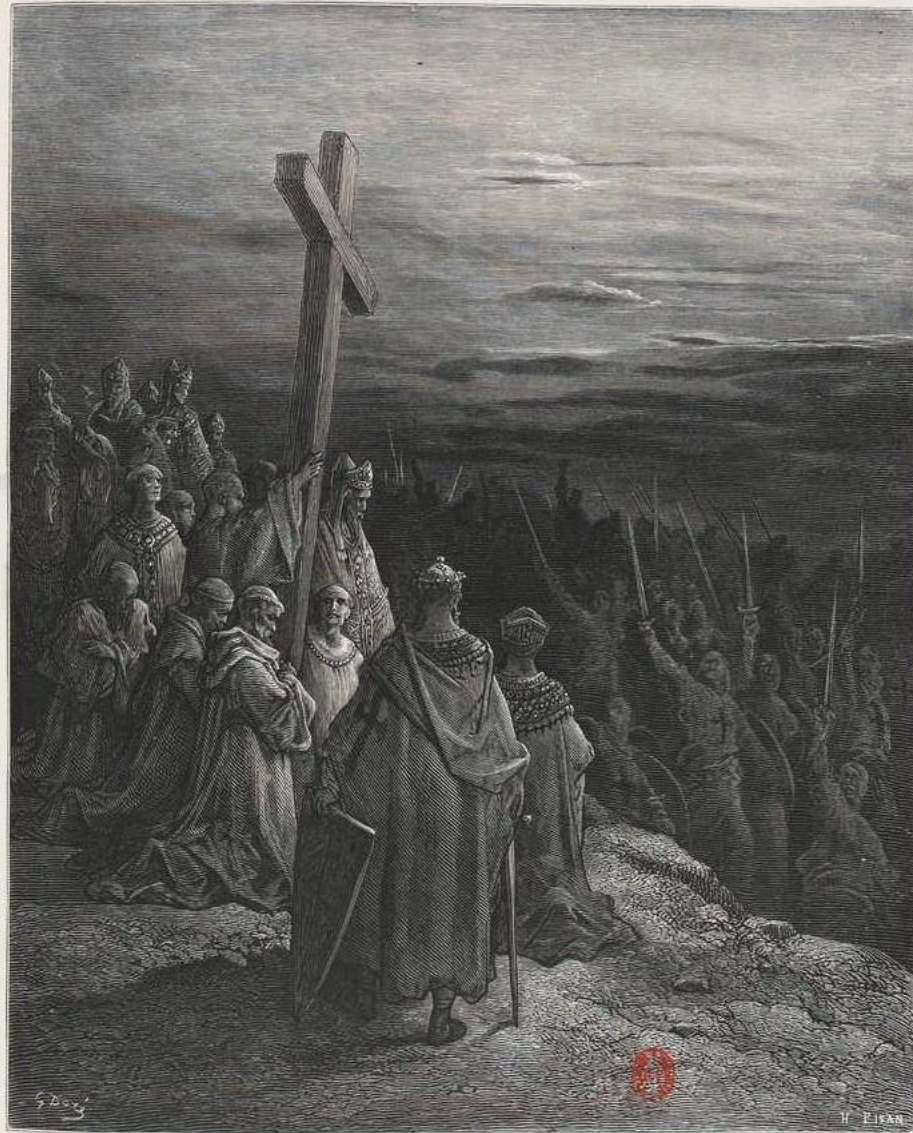
De lantjons van het kruis maakten zich gereed de bergpassen en de steile hoogten over te trekken, die hen van de een v.n. Gallen scheidden;

De Kruisvaarders in de bergen het Christen Rijk.

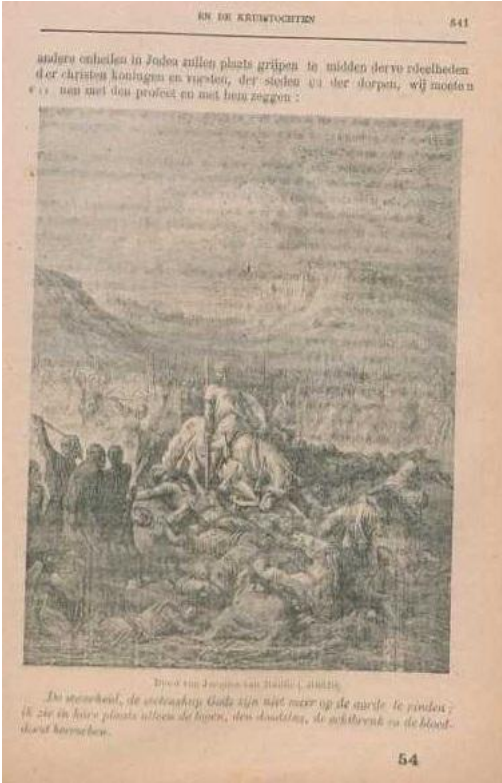
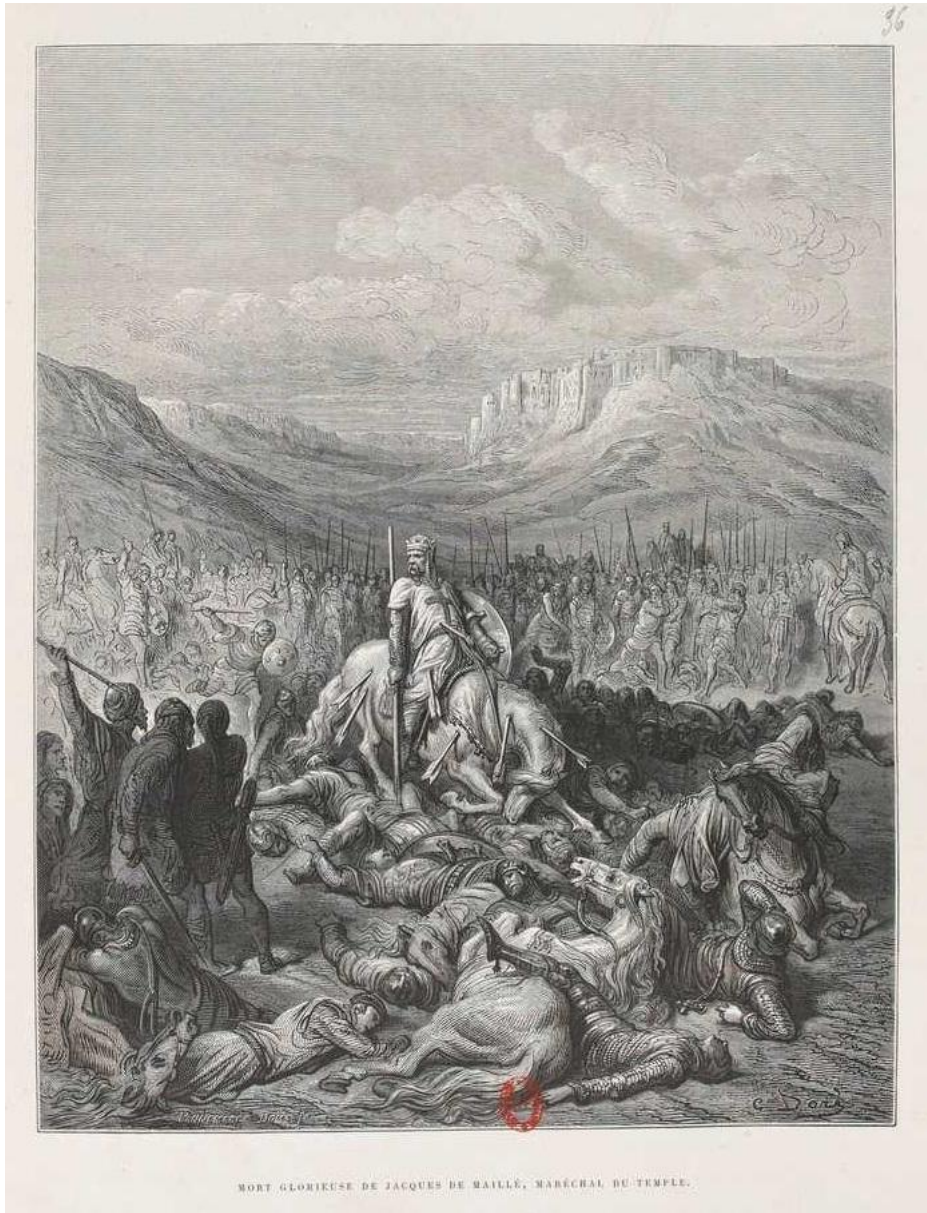
want, zeiden zij, daar zullen wij water vinden en ons van ons vanden kunnen believen.

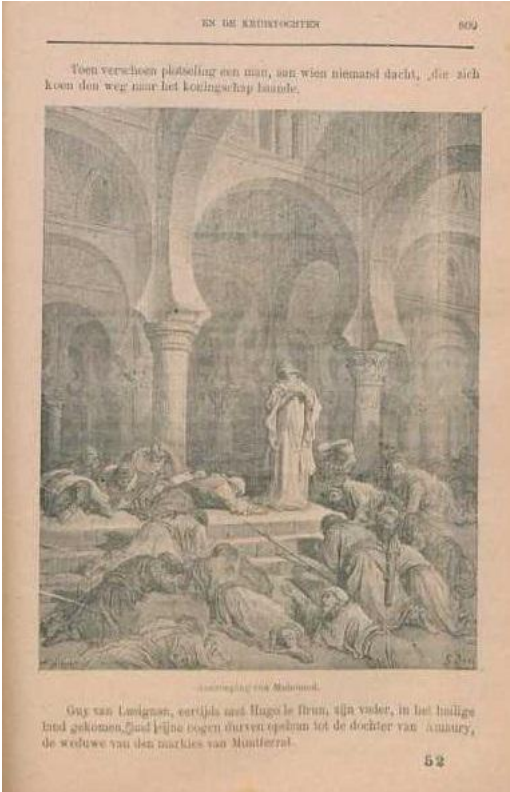
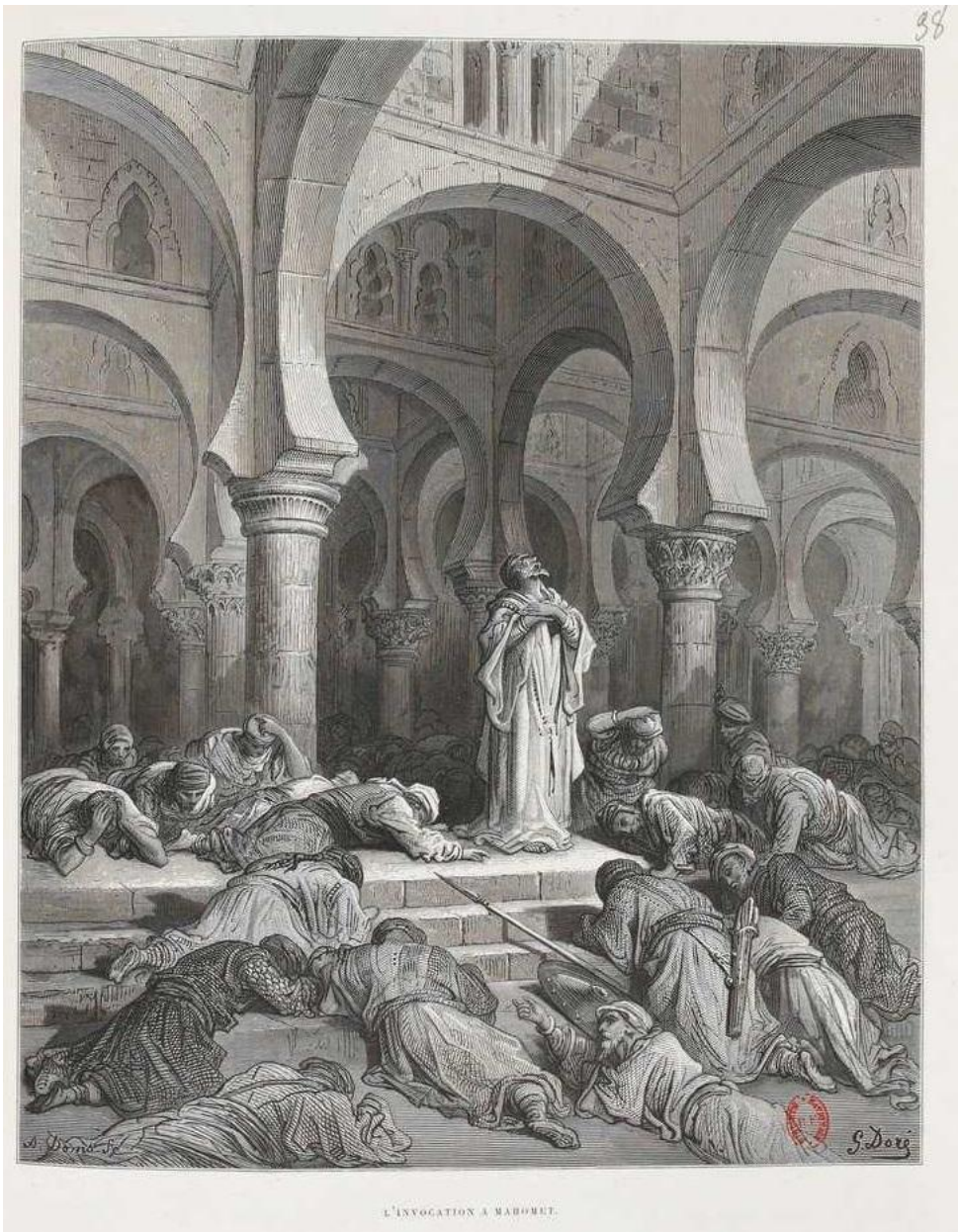
Roede marcheerde de voorhoede van Raymond naar een bevel, welken de Turken bezig waren te bezetten.

LA VUE DE LA VRAIE CROIX ENFLAMME LES CROISÉS.

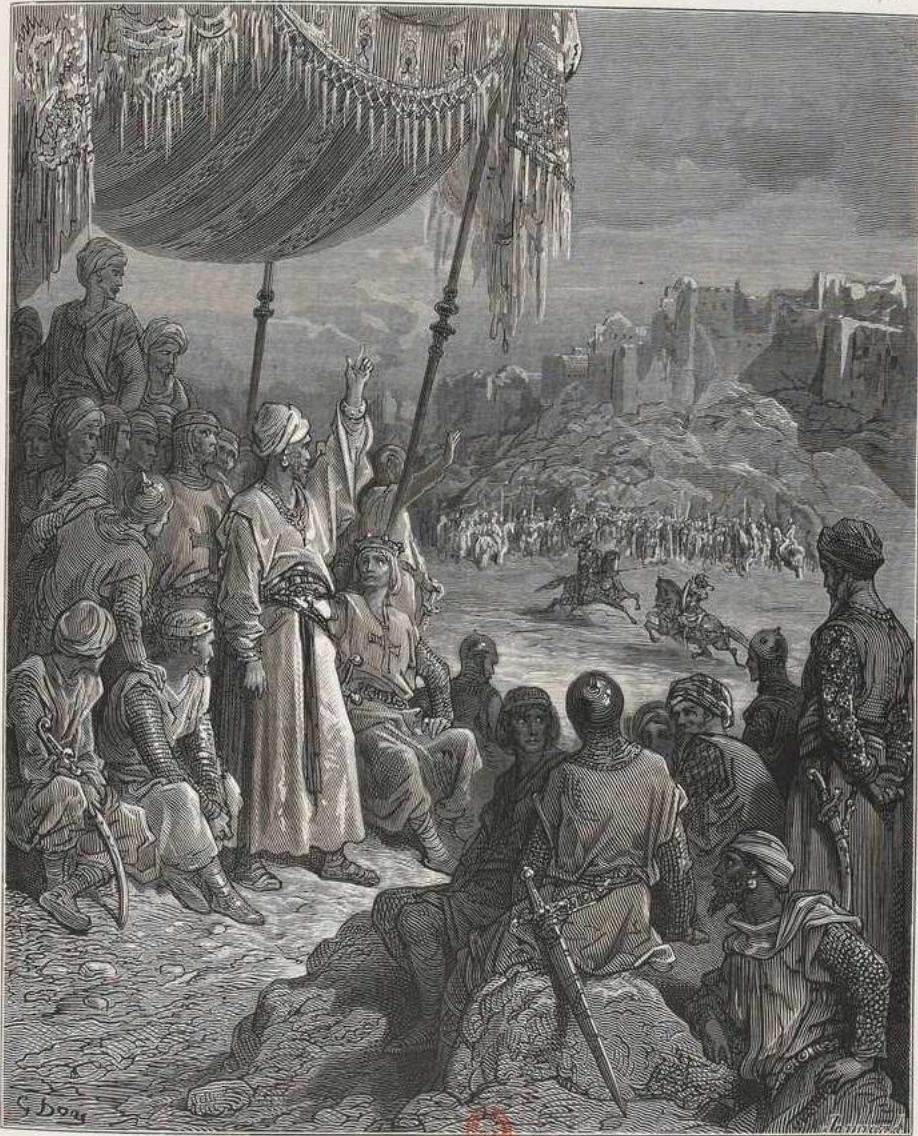

ASSAUT DE PTOLEMAÏS.

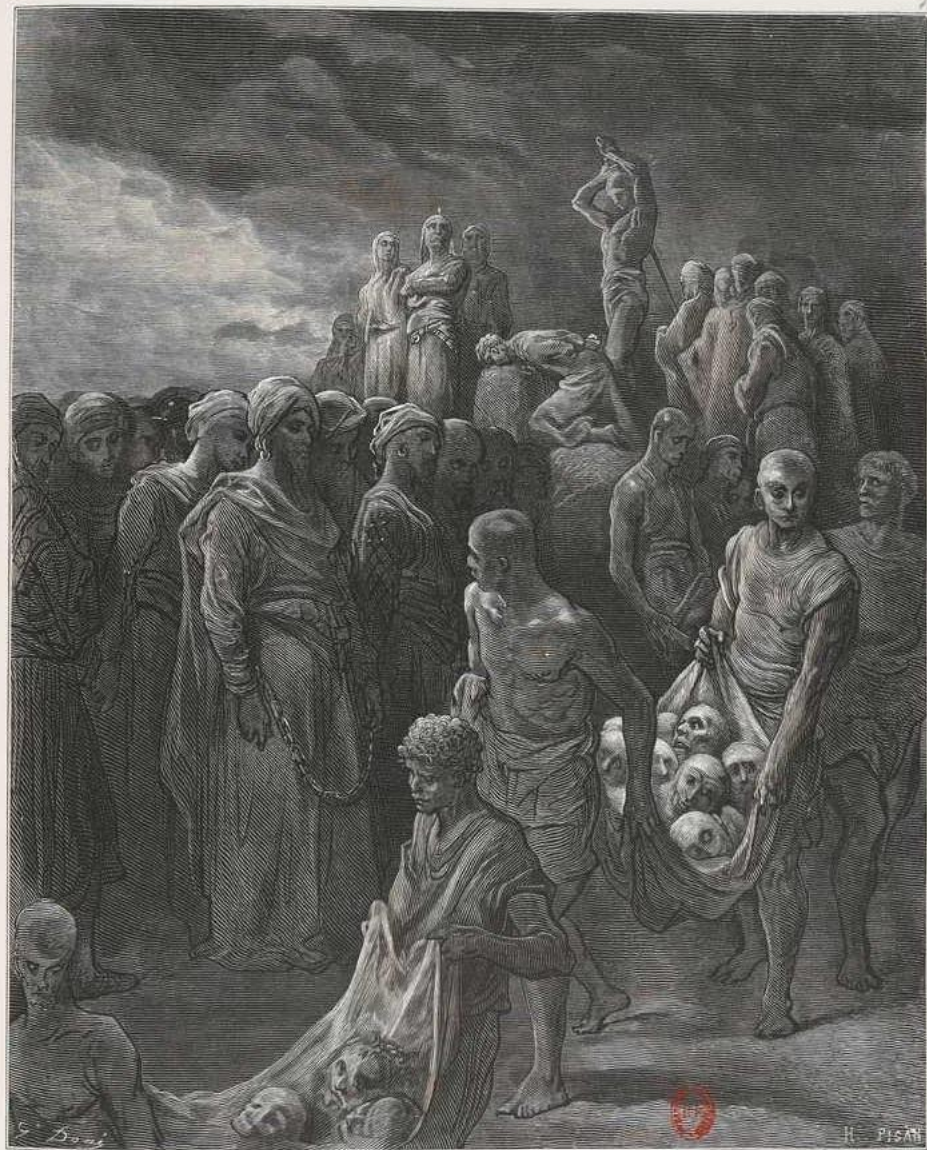
TOURNOIS ENTRE CHEVALIERS CHRÉTIENS ET KABBASINS.

Abd-Allah, die het beleg van Plokenis bijwoonde, verstrekt ons eenige
 Eigenaardigheden omtrent het kamp der moordenaars.
 In het midden was een uitgestrekte steen, op de Arabische spraak

De uitgestrekte steen, op de Arabische spraak

schijve, hetwelk tot bevelend voorig hoefden bezette; overal zag men
 kruiken, en in een enkele maal een acht en twintig kruiken, welke elk een
 schaap konden bevatten. De tabak zelf de wuikels, die door den marktmeester
 ingescheeven waren; er waren er zeven duizend.

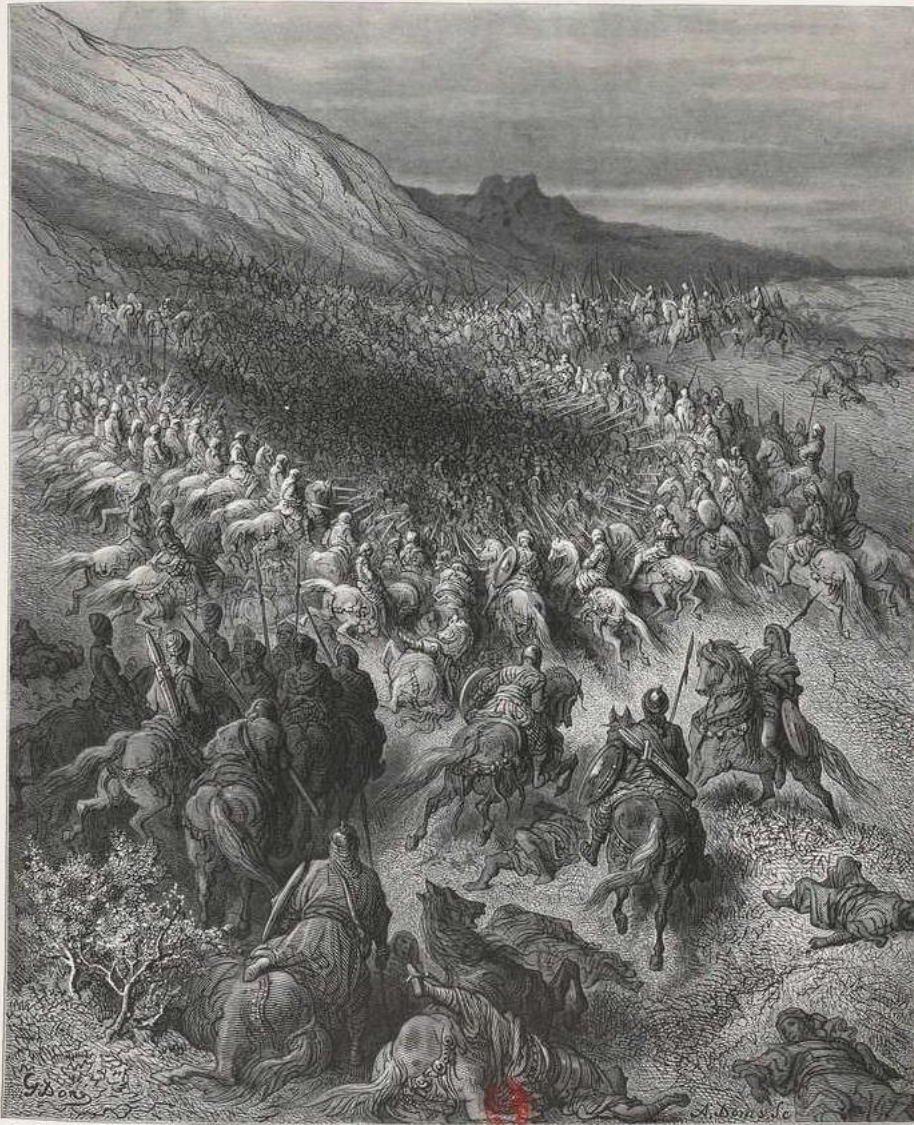

RICHARD, USANT DE BEHERUSAILLES, FAIT EXECUTER LES CAPTIFS.

Hij kwam in laatste van de op het slagveld achtergebleven veldten af. (1187, 1188)

10) het versten der brug, waar het christenleger gekampeerd had, moest het corps van Hobenond onzotroeks drie uren lang de Songarins volgen; de stroos vervolgers aan zijn linkerhand istende liggen, trok hij

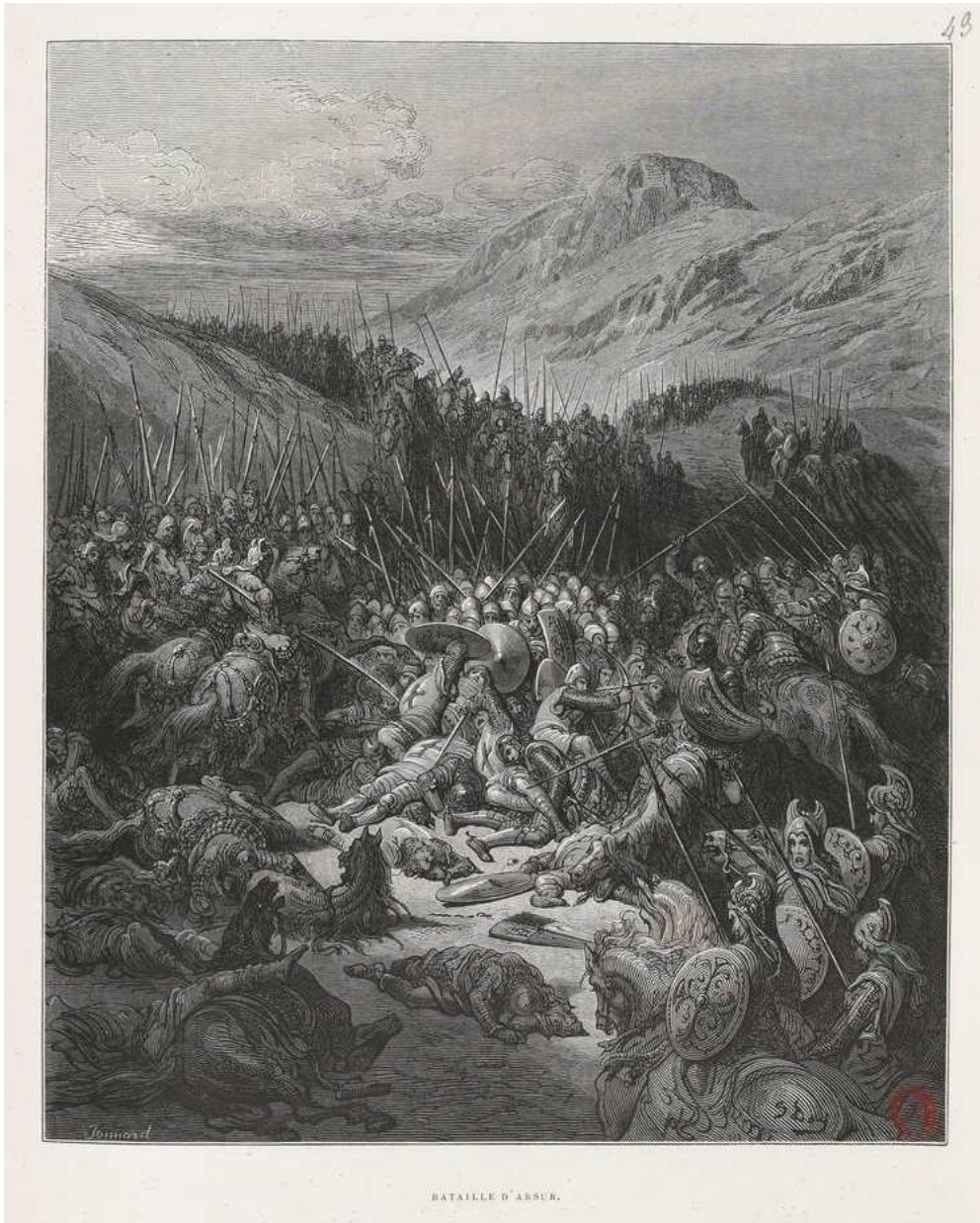
LES CROISÉS ENVELOPPÉS PAR LES MUSULMANS.

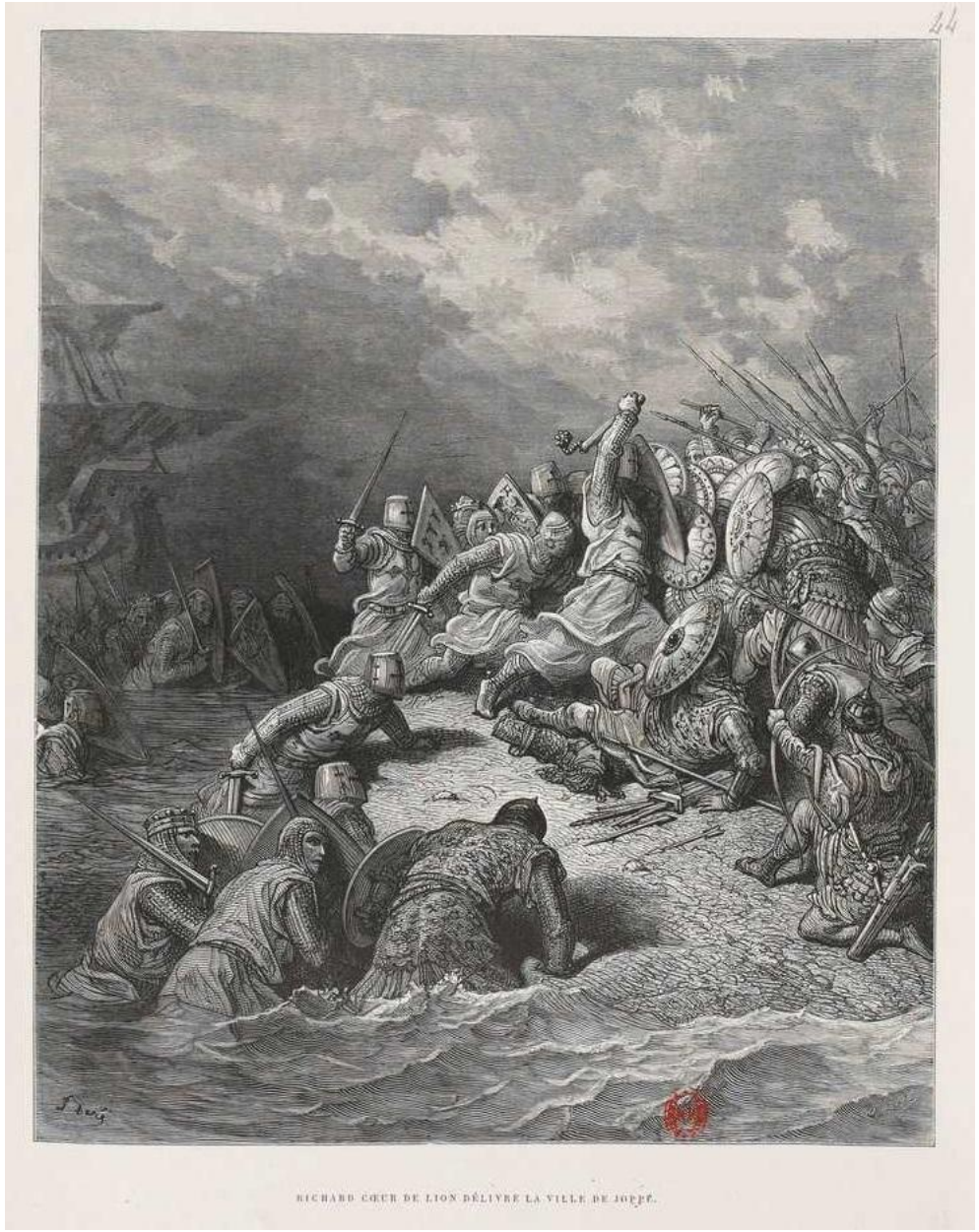
waartoe gansch het volk uitgenoodigd werd. Men offende niet min dan 150,000 schepen en 20,000 osen. Wellicht zal men niet overigen want Salomon de men randoen kaxde om de kouten van eenen zoo prachtigen bouw te dekken f David, zijn vader, liet tot het opheffen van den Tempel

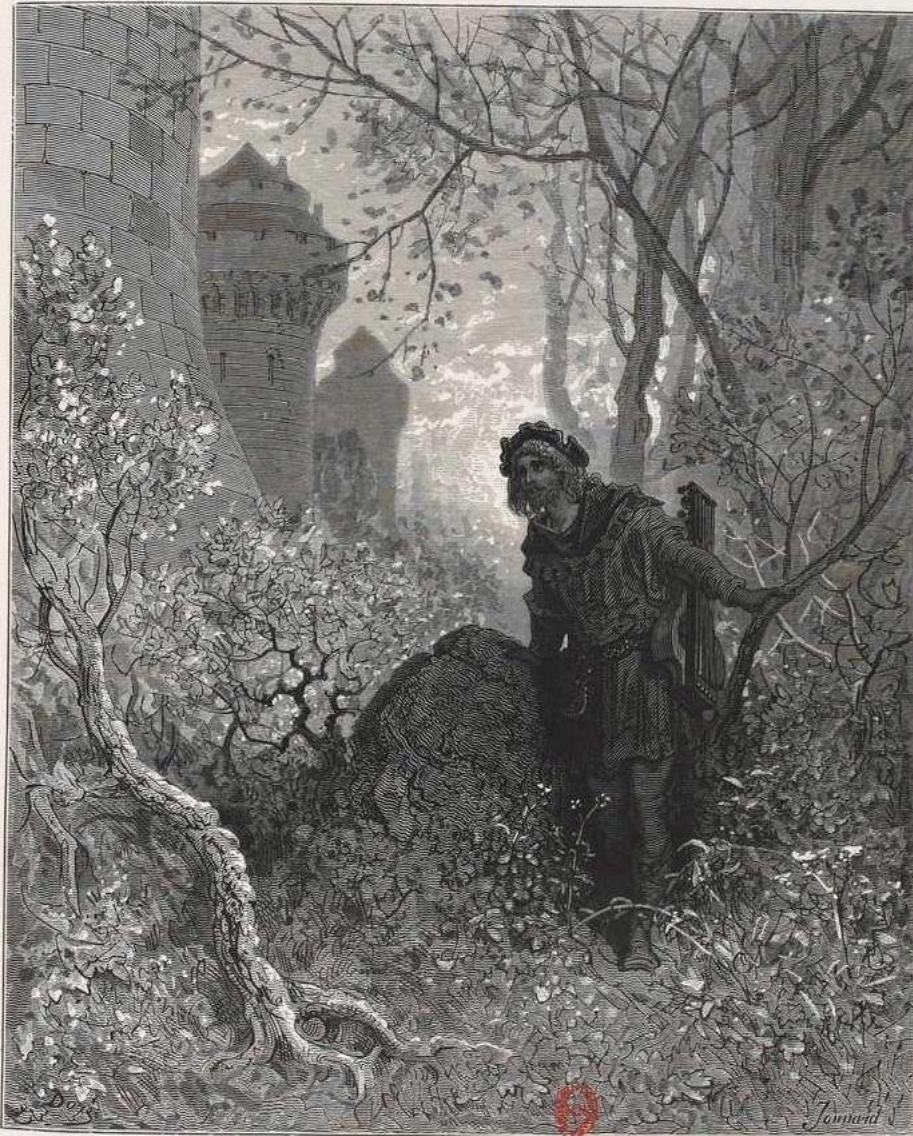

De kerkbouw door Salomon's tempel.

millioenen vergulden en Salomon zelf bewoogte over een jaarlijch inkomen van 500 gouden talenten, twee 40 talloos frank, aanvangen nog hetgeen de ontvanger der schattingen en de akerplichtige koningen hem opbrengden. Dit overvloedig gebouw werd door Salomon's tempel (ten gronde afgebrand, jaht 430 jaar naht) Salomon in den oosten stien van gouds had. De koperen zee wordt verbricht en benevens het overschot der gewijde

BLONDEL RECONNAIT LA VOIX DE RICHARD PRISONNIER.

Maek' Aafhel had de uitbreiding van zijne macht niet alleen te danken
 an de verfoelsheden der ongelooftigen, maar ook aan den geest van Iwe-
 dracht, welke onder de christenle heerschte.
 Na het vertrek van den koning van Engeland gingen de christen kolo-

Blondel herkent de stem van Richard in de bosken.

nen, gelijk men zulke steeds in elken kruistocht gezien had, met meer suet-
 heid haar verval te gemoet.

Hendek van Champagne, die met het opperbeestuur van Palestina

ENTRÉE DES CROISÉS A CONSTANTINOPLE.

Volgens het oude gebruik daalde het jynsche christen volk, voorsig-
 gemaet door den patriarch, dien dag in de processie den Olyfberg af, met

Intrede der Kruisvaarders te Jeruzalem.

poluutakten in de hand en lofzangen zingende, om die intrede van Jesus in
 Jeruzalem te vieren.

Tewijl de processie door het dal van Josophat trok, verscheen de lijkkist
 van David's zoon, door zijne metgezellen gefragen, plotseling in midden der

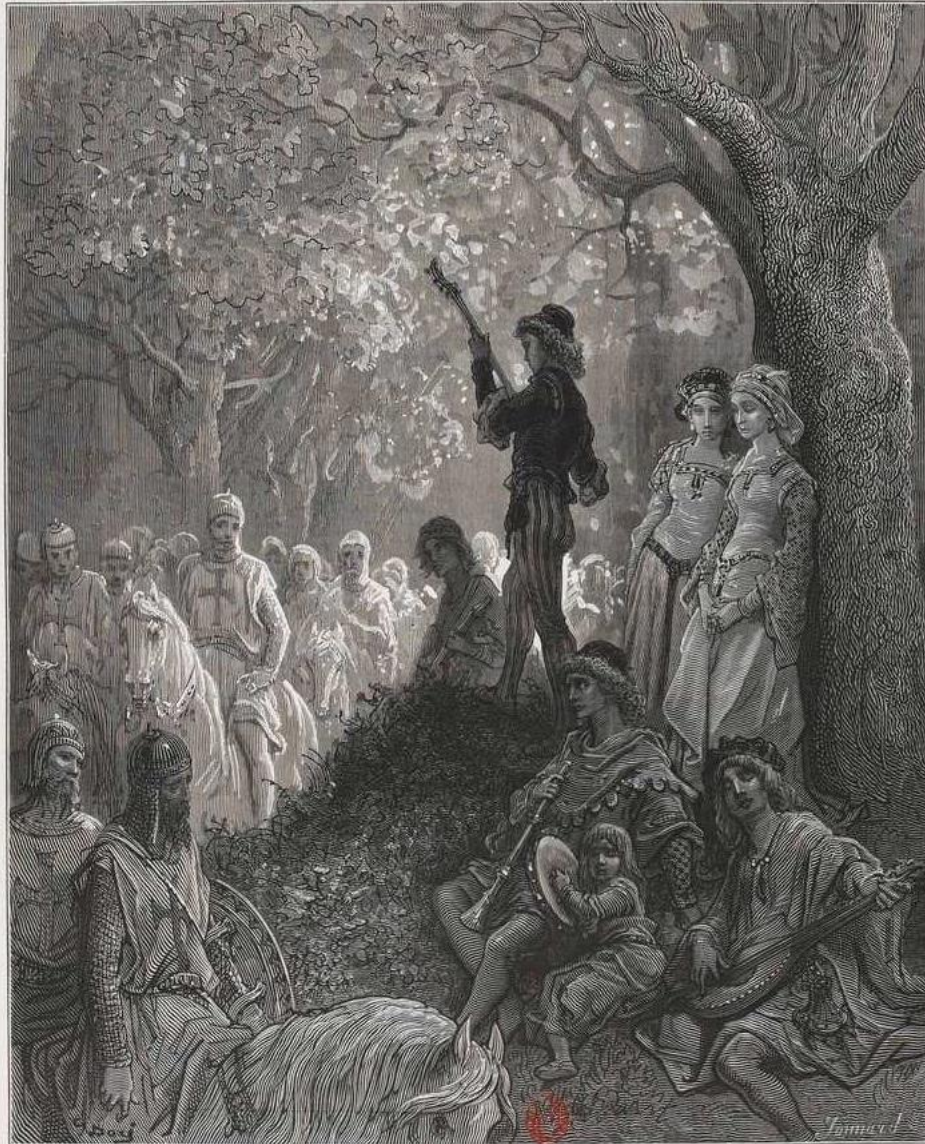
PRODIGES DANS LE CIEL.

Zoo was hij ook eens aan 't rollen toen Frida die tot dan toe wíl gezoeten was opsprong en hem behendig vastte.
 — Langs hier! Langs hier! Klont het nu uit weder mond. Langs hier, schoone Frida.

Wonderbedichten aan den Heiland.

Frida wierp den bal naar een eidein viddet, daz wíkte hem grijpen, doch Golo was linn voor in snajet den bal.
 Een gevoel van afkeer kwam op de lippen der jeungdige schoone.
 — Poel, Golo, riep ze, dat is slocht. Ge weet dat ik hem lief heb.
 — Ik ook, mompelde Golo, ik ook heb u lief.

LA CHANSON DES ADIEUX.

DE DE KUNSTTOCHTEN 121

Plots van loofveranderend, vroeg hij :
 — Sprak de hofmeester van de pallagriva ?
 — Hij heeft op haar gezinspeeld, antwoorde de oude ; doch stel u

Het vertek der Kruisvaarders naar een heiligh door O. Doer,

gerust, noot zal zij hem toebehooren. Geneve van Drabant is oene
 heilige?
 Ridder van Meleth wierp de hants een goudstuk toe.

9

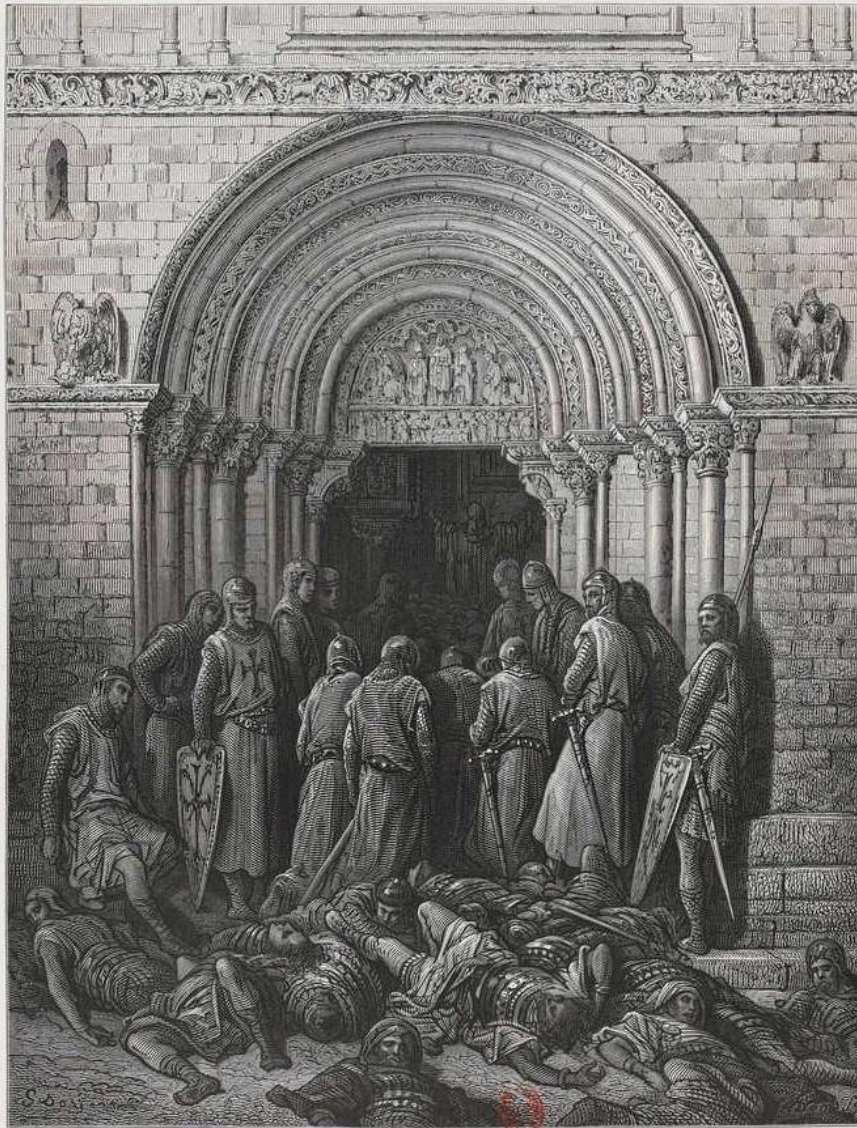
LE CREMIN DE JÉRUSALEM.

Albertus van Aix verwondert er zich over dat de kruisvaarders doode
muselmannen gegeten hebben; maar het verwondert hem nog meer dat hij
dit ook met honden gedaan hebben.
Boudri, aartsbischop van Bôle, poogt de kruisvaarders te verontschul-

De weg naar Jeruzalem.

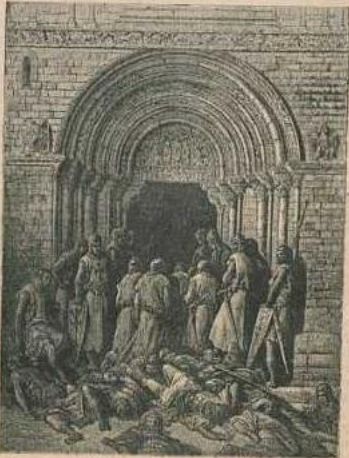
digen niet te zeggen dat zij honger leden ter wille van Jesus-Christus en dat
deze reden hen kan verschoonen.
Dovendien, voegt hij er bij, redden de christen soldaten den oorlog tegen
de ongelovigen voort door hen op die wijze te verslinden.
Wat de geschiedenis niet minder moet betrouwen, is, dat te midden van
zoo veel afschuwelijke tooneelen de christen vorsten elkander met
hulstarrigheid het best betwisten van de staat zelve, welke hen onnoevle
verloren gekost had en hen tot zulke witersten dwong.

LE TE DEUM APRÈS LA VICTOIRE.

EN DE KRISTENDOMTEN 427

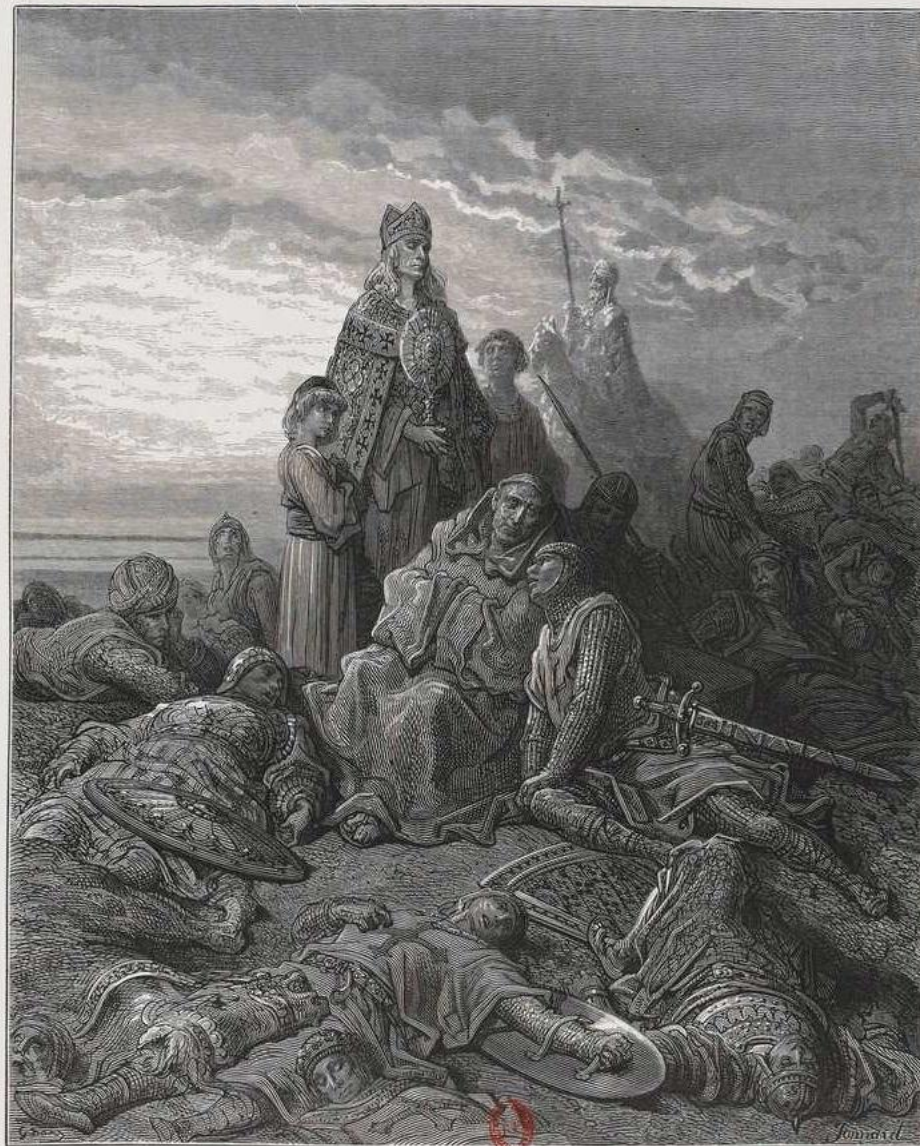
van de geloovigen verwerpen worden, dat de vloek des Hamels over hunne
 hoeden komte en de Kerk hun een graf in gewijde aarde weigere. -
 Zoo spraken de bevelhebbers en de zieleheersers van het volk, dat het
 kruis aangenomen had. Tegelijkertijd zonden zij een gezantschap naar

Het Fe Dons na de overwinning.

Constantinopel, bestaende uit Hugo, graaf van Vermandois en Bondewijn,
 graaf van Hennegouwen. Dit gezantschap had in laat keizer Alexia een afwe
 belofte te herinneren van de christenen met een leger naar Jerusalem te
 vergezellen. De graaf van Hennegouwen, die vooruitging, werd in het
 gebergte in de nabijheid van Nicea verrast en aangevalen door Turco-

30

LA CONFESION.

DE DE KRIJGSROEVEN 393

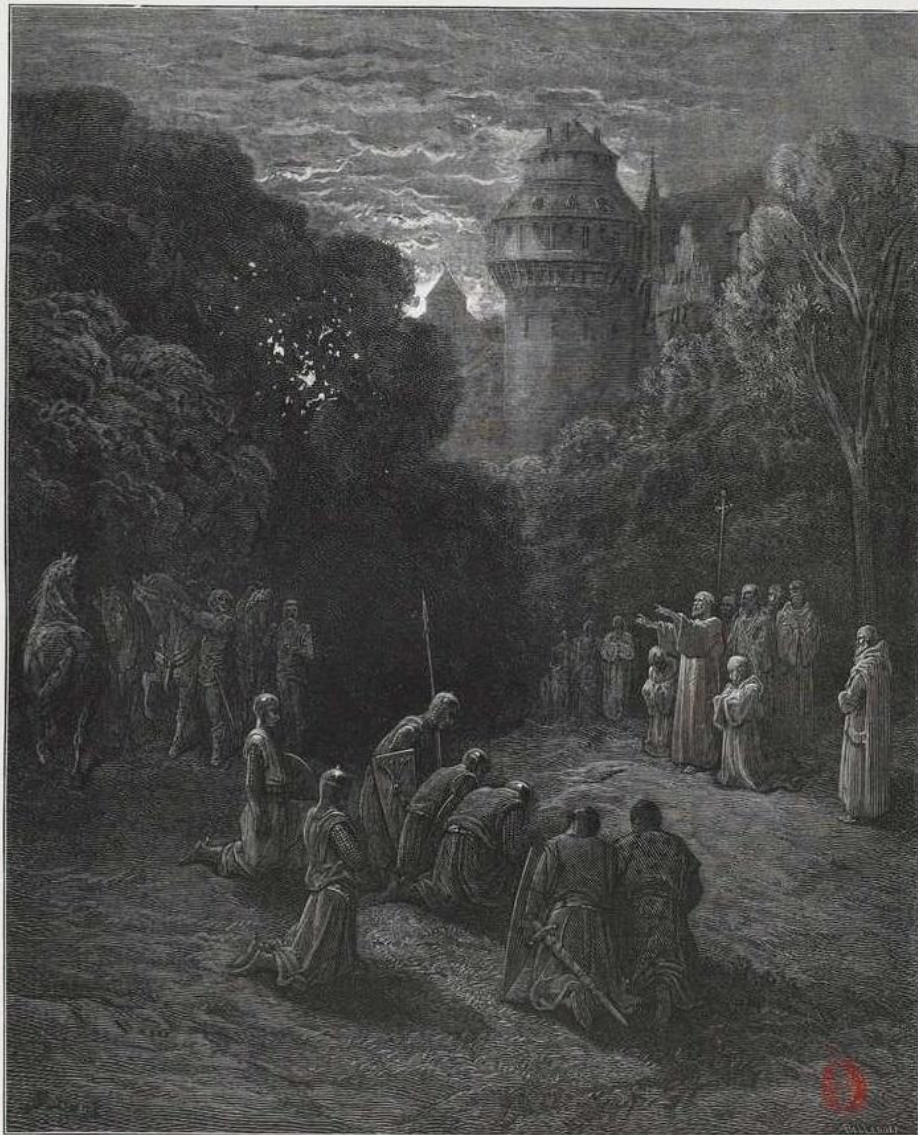
— Arnold, lachek, riep hij, ik wist dat ge sedert lang geen moed in uw
 dij hadt, maar dat ge u derwijze zoudt verlagen, dat legrijp ik niet, ik wil
 dit eens tirk van Ribjaland vertellen.
 Arnold voelde het roed der verantwoordiging sijn gestat kloeren. Hij
 knede de hand naar sijn lijf en riep uitarend :

De knede op het slagveld.

— Heulshood, als ge uw woord *lachek* niet intrekt, dan wil ik u eens
 laten zien wie van ons beiden de moedigste is. Ook sedert lang was ik over-
 tuigd dat ge in de gursi van den ridder wilt staan en u daartoe verlangt tot
 de rol van verkilliker.

— Kom, kom, brunde de cipeer, soo was het nu niet gemaend, we
 zullen dat maar een anderen keer eens uitvoeren. Hast e thurs maar dat
 ge dien kerel hier helpt loevendagen, vernults hij toch niet meer gaat kan.

26

LA BÉNÉDICTION.

EN DE KRUISTOGHEEN 441

— Graaf Wilfried van Loon, herhaalde Herman met een beredende stem.
 Hij werd doodsbleek en weende.
 — Wat is dat, veldkenier? riep de slotbewaarder en hield hem de
 hantsarn voor het gezicht, wat zie ik t' gij weent?

De knien aan de kruisvaarders.

— Geen wonder, slotbewaarder! hervatte Herman, die zijne verrassing
 bij deze ontdekking poogde te verbergen, ik meen dat ieder, die slechts een
 conkje gevoel van medelijden bezit, van aandoening het hart voelt kloeden.
 — Ja, ja, zo de slotbewaarder, zij hebt gelijk. Voorheen dacht ik
 evenzoo; doch wanneer toen jaren lang alrijf dezelfde groeten allen de moet
 aanzien, en alle hoop op beterschap verlaten geest, dan doeft zich dit gevoel
 van lieverlede bij den mensch af; inderdaad, ik geloof, het rou u evenzoo
 gaan, indien gij in mijne plaats waart.

20

LE. V.K.C.

van honger en verdriet, terwijl de plaatsen, getoelgd door den Zaligmaker, in de handen zijn der Sarcenen, terwijl het Heilige Graf bespoeld wordt door hun wandbedrijven...

De gravis had het gebat in de handen verborgen.

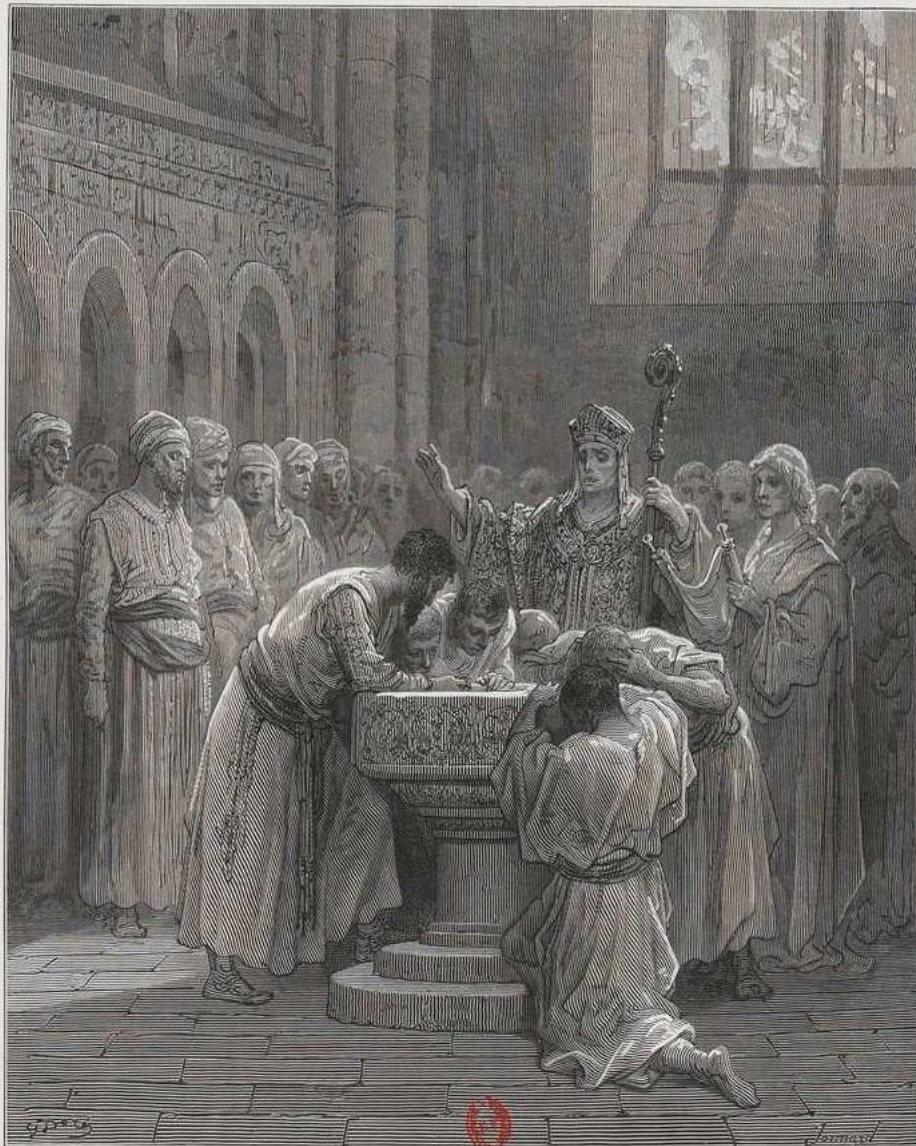
De laatste gravis lagte het erfdeel van den graf van het heiligste graf... (1844, 1845)

— Genoeg, genoeg, Pieter, rijnen de omstandey, wij zullen ons bekeeren!

— Ja, bekeert u allen, leden, riep hij, want Gods goedheid is langmoedig, maar wees zoo het vroeslijke uur is gestagen... Hoeds volen rijn tot bekeer gekomen, voegde hij er bij, maar allen moeten meehelpen tot het verlossen der Heilige plaatsen...

En, zich tot mij keerend, alhoewel hij mij niet kende, sprak hij verder:

— Onder u zij er zelfs die leven van strooptochten en moordstrijden...

LE BAPTÊME.

loovigen te rukken, van dengene die eens vol barmhartigheid was voor u, die u de vrijheid en het leven schonk... Weet ge dan niet dat wie een kristen kruisvaarder te lijf gaat den Heer zelf aanrandt?... Dat zulke daad met de schriklijkste aller straffen bedreigd wordt... Dat de vermetelen in den ban der H. Kerk geslagen wordt... dat...

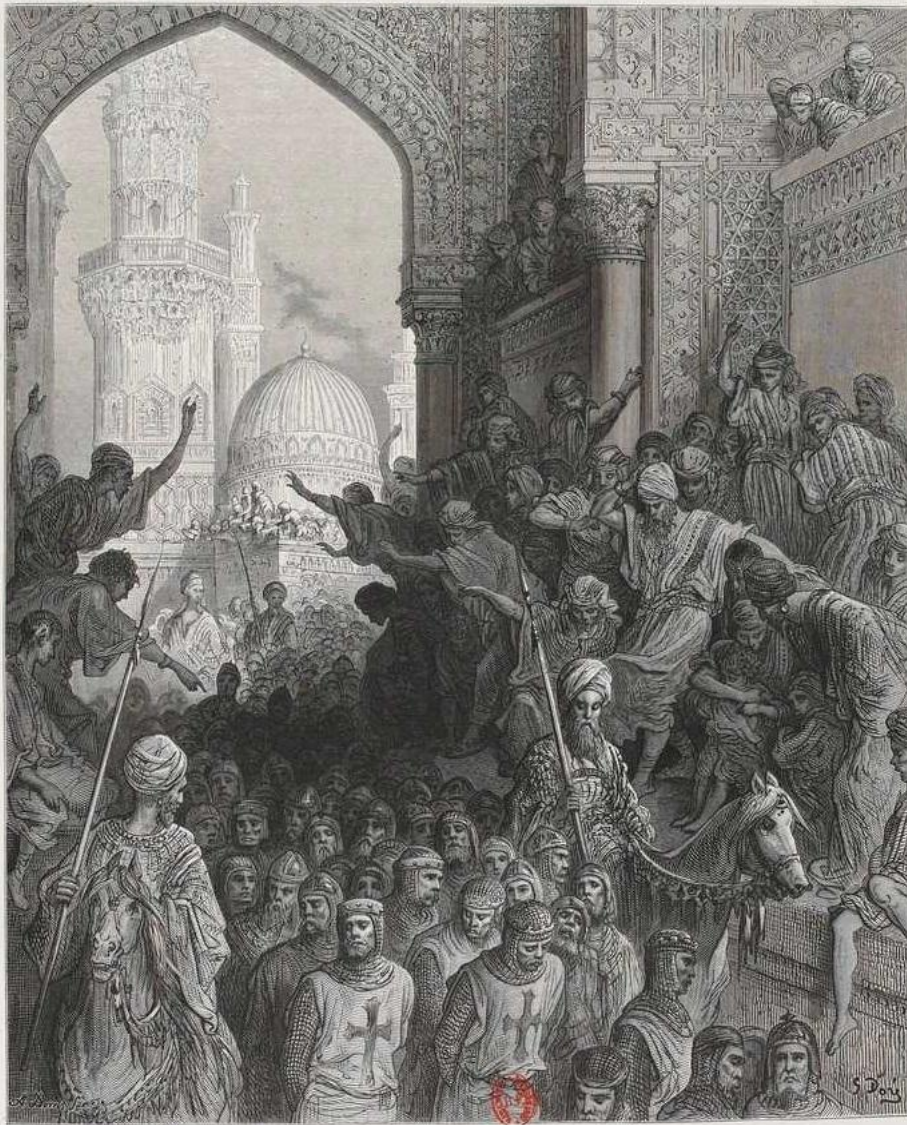
Het doopvat der bekende Saracenen.

Doch Dirk onderbrak haar met een schampere, luiden Is-b, die spookachtig uit alle hoeken weerklinkt alsof er een leger draiveis huist.
 Een rilling overviel onwillekeurig al de ledenaten der oude gemain van den roover.
 — Wat scheelt mij den ban der Kerk en die der menschen! hulde Dirk... De Kerk... wat is zij!... wat vertegenwoordigt zij!... God!... Ha! ha! ha! ha!... God!... Er bestaat geen God... geen hel... geen

SAINT LOUIS PRISONNIER.

ARRIVÉE AU CAIRE DES PRISONNIERS DE MINIEU.

EN DE KROONROUYG 439

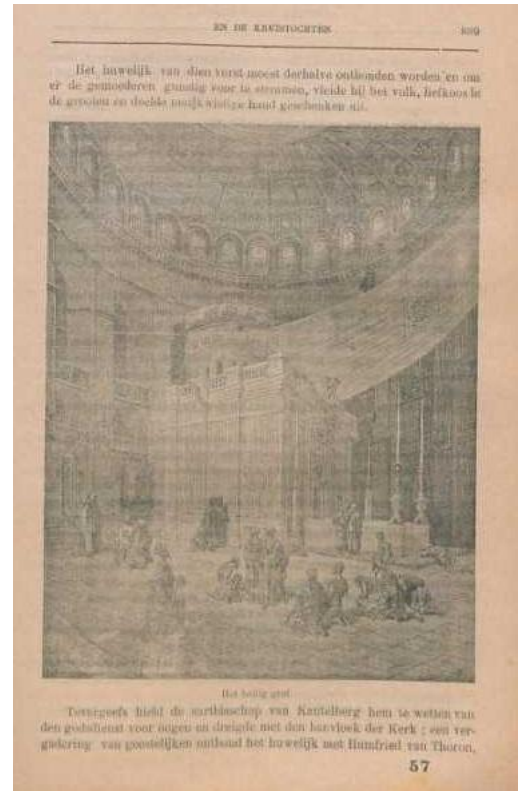
Zoo had de jongeling en waclata vol berusting; onder dezen boom, het einde zijner ellende af.
 Doch zie!...
 Bessklips klinkt hem op een half uur afstand het gebief van een hond

Gefangene, Kerkvaders.

In de coeren en daar het bleef aanhouden, besloot hij er uit dat de hond aan een kottling lag en zich op die plaats menschen moesten bevinden.
 Die rechtsche schrok hem moed en nieuwe krachten.
 Hij nam zijn kool op den rug, de manneling onder den arm en ging op dat oord af vanwaar hij het gebief gehoord had.
 De jongeling moest nog met vele moedlijkheden worstelen, alvorens hij eens stello, met lagedoorn bewassen rots was opgeklimmer.

LE SAINT-SÉPULCHRE.

BATAILLE DE LÉPANTE.

Godsbestand, dat het werk der goedertierenheid was, en de gewijde oorlogen nog onschuldiger maakten, pleetste den landman, zijne ploeg, zijne erge n altes oeven, de dienstgenoten van zijn arbeid, *Quasnel de l'éccl. de la Kerk.*

De vesting van Lepanto.

De plattelandsvolkering bestond niet geheel en al uit lijfeigenen: men vond er een tamelijk groot aantal menschen onder, die men *serfs* noemde en die noch geheel en al vrij noch geheel en al slaaf waren.

LE DENIER DE LA CROISADE.

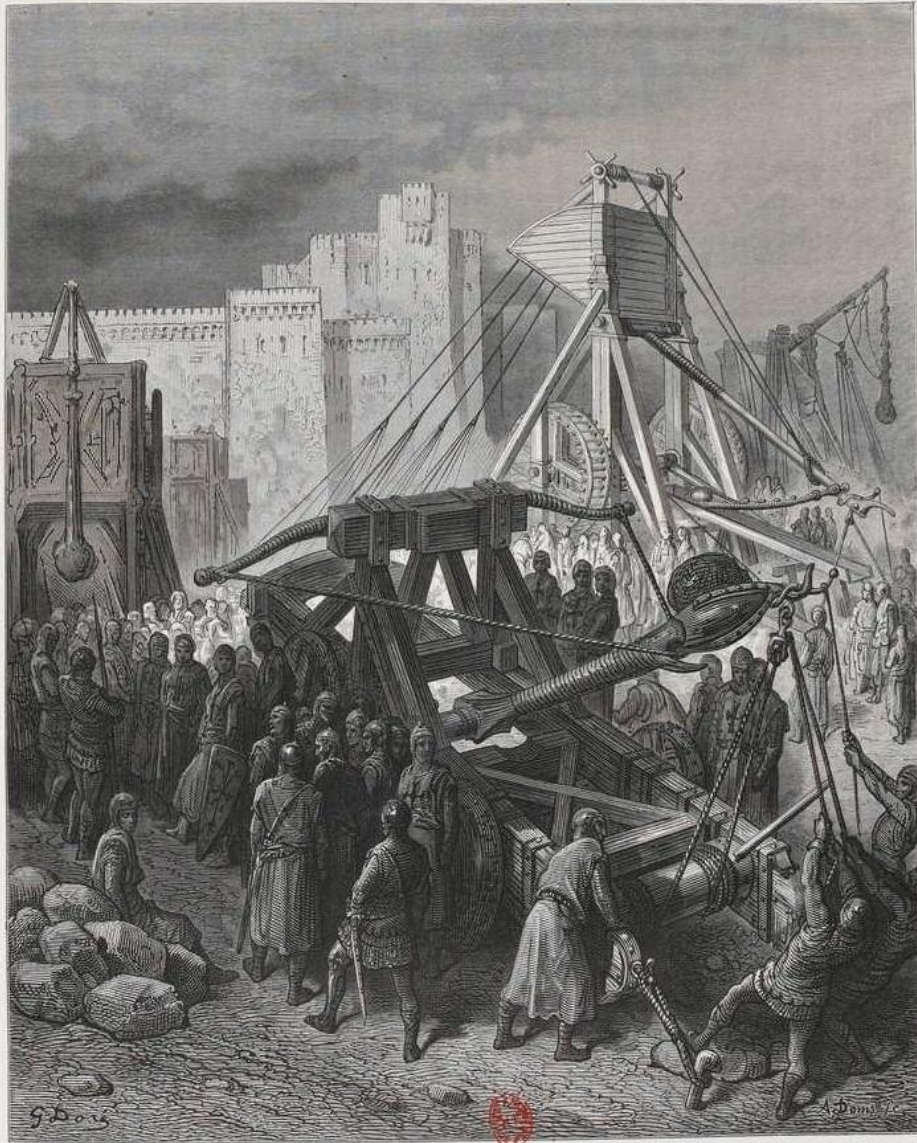
Dit gezantschap vond in het christen leger een zeer ongunstig onthaal. In plaats van zich te zwellen van den blaas (dat men op hen wierp, verweten de christen vorsten den keizer zijn schandelijke vrees tusschen het beleg van Antiochië en beschuldigden hem de aan de christen soldaten geworden trouw geschonden te hebben.

De penning voor den kruistocht.

De kalif van Cairo volgde dezelfde gedragslijn als Alexis. Deze muslimaanische vorst onderhield met de pelgrims-krusvaardersbetrekkingen, welke naar gelang der omstandigheden minder of meer oprecht en steeds ondergeschikt waren aan de vrees, die hunne wapenen hem inboezemden.

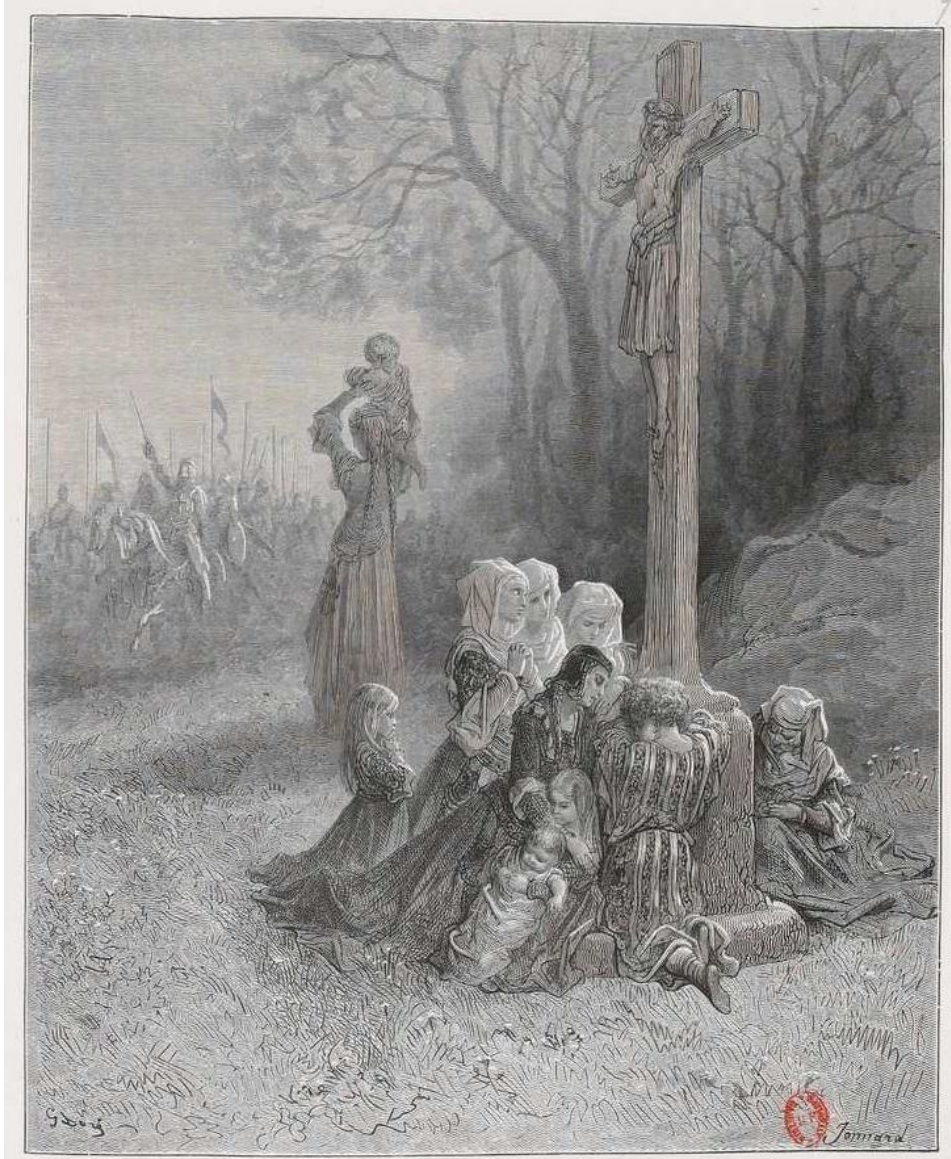
Hoewel hij te gelijk met de christenen en met de Turken onderhandelde, haatte hij de eenen, wyl zij de vijanden waren van den papest, de anderen, omdat zij hem Syrië onttrokken hadden.

MACHINES DE GUERRE DES-CROISES.

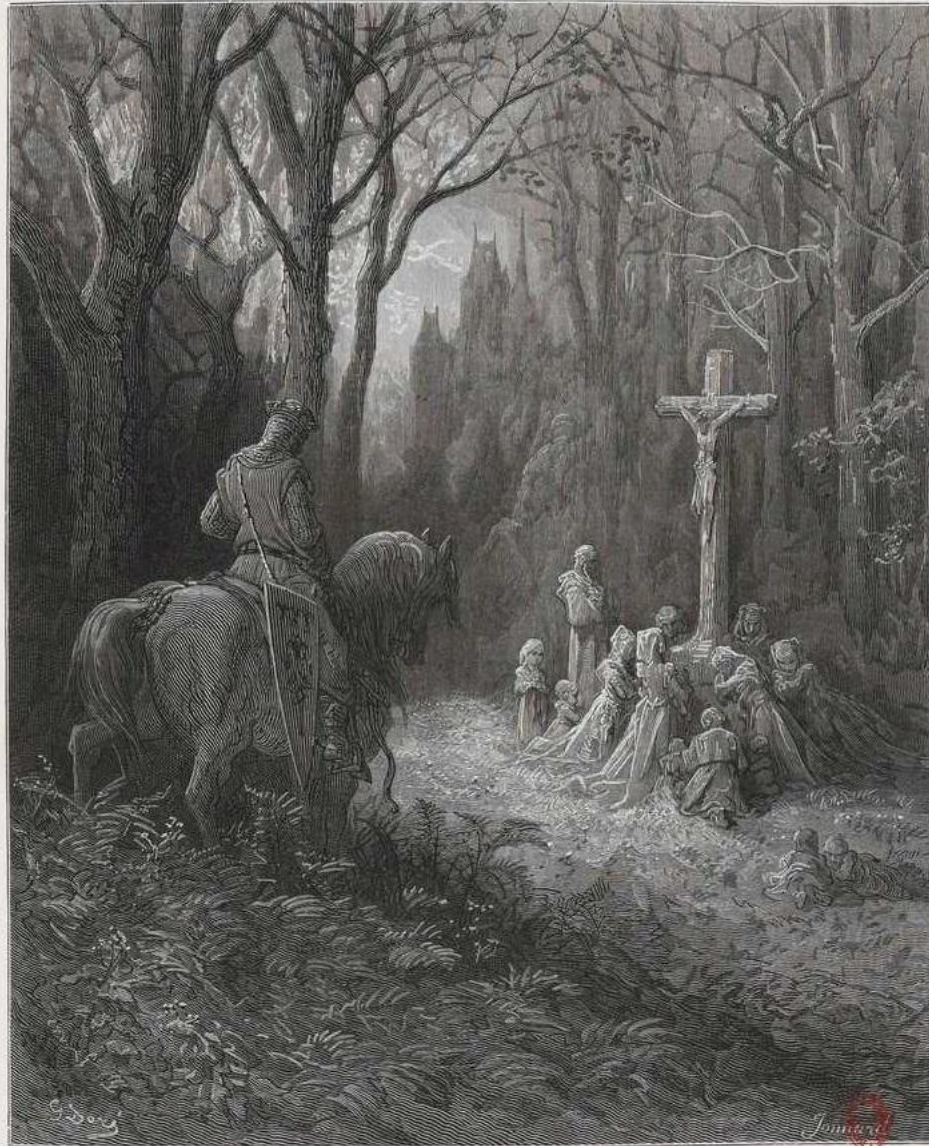
92

LE DÉPART.

Das Verleiden der Kreuzverleugner.

LE RETOUR.

533

EN DE KRUIZVARTEN

wel van verrukking getuigd hebben bij het schouwspel van hunne erkentelijkheid en binnē blijfchap.

Onder die groote menigte kruisvaarders zochten de christenen der heilige stad alsom den eelkardigen heeren te zoeken en te zien, die hen in hun harten bezocht had en wiens beloften thans zoo glansrijk vervuld waren.

Tongkomsel van kruisvaarders.

In diefche droomen omstonden zij den eerbetovaren man, tot hem richtten zij hunne dankbetieden, hem noemden zij hun berijder; hem verelden zij om strijd het lijden, dat zij tijdens zijner afwezigheid hadden moeten verdueren; zij konden herinnervensd gelooven, wat er voor hunne oogen geschiedde, en, in hunne geestdrift, verwonderden zij er zich over, dat God zich van een enig man bediend had om zoovele natien ten strijde op te waken en zoovele wonderen te wrochten.

Hij had zien hunner door hen verlorene broeders werden de pelgrims

36

<p><i>Histoire des croisades,</i> par Michaud, 1877 (2 tomes)</p>	<p>Pages Bladzijden</p>	<p><i>Godfried Bouillon en van de kruistochten,</i> Lodewijk Van Laeken, 1902</p>	<p><i>Geneviève de Brabant ;</i> 1912, par de Xavier de Pontillac</p>	<p>De schoone historie van Genoveva van Brabant (1918 ?) van Jan VERRIEST</p>
1. Hospitalité des barbares envers les pèlerins	T1, Page 2			
2. Foulque assailli par les fantômes de ses victimes	T1, Page 14	Bladzijde 9		
3. Pierre l’Ermite prêchant la Croisade	T1, Page 22		« Pierre l’Ermite prêchant la Croisade », page 49, fascicule 4	« Pieter de Eremijt predikt den kruistocht », op bladzijde 81, aflevering 6
4. Un seul cri retentissant : Dieu le veut !	T1, Page 26	Bladzijde 47, aflevering 4	« Le départ pour la Croisade », page 57	« Het vertrek der kruisvaarders », op bladzijde 97, aflevering 7
5. Les Hongrois irrités se rassemblent en armes	T1, Page 34			
6. Assaut de Mosburg	T1, Page 36	Bladzijde 321		
7. Bataille de Nicée	T1, Page 38	Bladzijde 249, aflevering 17		
8. Etonnement des croisés à la vue du luxe de l’Orient	T1, Page 48	Bladzijde 297, aflevering 20		
9. Godefroy rencontrant les débris de l’armée de Pierre	T1, Page 50	Bladzijde 201, aflevering 14		
10. Les devanciers	T1, Page 52	Bladzijde 225		« De tocht der kruisvaarders in het gebergte van Azië », op bladzijde 448

11. Les prêtres parcourant les rangs des croisés	T1, Page 54	Bladzijde 233, aflevering 16		
12. Plus de mille têtes furent lancées dans Nicée	T1, Page 56	Bladzijde 281, aflevering 19		
13. Les bataillons musulmans culbutés par le duc de Lorraine	T1, Page 58	Bladzijde 265, aflevering 18		
14. Funérailles des croisés après la bataille de Dorylée	T1, Page 60	Bladzijde 313, aflevering 21		
15. Les croisés dans les escarpements du Taurus	T1, Page 64	Bladzijde 345, aflevering 23		
16. Bataille d'Antioche	T1, Page 78	Bladzijde 353		
17. Bohémond monte lui-même par l'échelle de corde	T1, Page 82	Bladzijde 309		
18. Massacres d'Antioche	T1, Page 84	Bladzijde 369		« Toonel uit een der gevechten op de muren van Jerusalem », op bladzijde 489
19. Enthousiasme des croisés à la vue de Jérusalem	T1, Page 106	Bladzijde 481		
20. Deuxième assaut de Jérusalem : les croisés sont repoussés	T1, Page 114	Bladzijde 571		
21. Apparition de Saint Georges sur le Mont des oliviers	T1, Page 116	Bladzijde 569, aflevering 37		
22. Godefroy s'élançant dans Jérusalem	T1, Page 118	Bladzijde 585, aflevering 38		
23. Plusieurs émirs viennent saluer Godefroy	T1, Page 136	Bladzijde 617, aflevering 39		
24. Gérard d'Avesnes exposé sur les remparts d'Arsur	T1, Page 140	Bladzijde 633, aflevering 41		
25. Massacres dans les mosquées de Césarée	T1, Page 144	Bladzijde 529		
26. Lutte héroïque de deux	T1, Page 146			

cents chevaliers contre vingt mille infidèles				
27. Mort de Baudouin	T1, Page 154	Bladzijde 649, aflevering 42		
28. Ylgazy fait grâce de la vie à Gauthier	T1, Page 156	Bladzijde 705		
29. L'armée de Conrad périt dans les montagnes	T1, Page 178	Bladzijde 761, aflevering 49		
30. Louis VII aux pieds de Saint Bernard	T1, Page 180	Bladzijde 729, aflevering 47		« Godfried van Bouillon wordt tot koning van Jerusalem gekroond », op bladzijde 481
31. Bernard de Carinthie surpris par les Turcs	T1, Page 192	Bladzijde 745, aflevering 48		
32. Louis VII au Mont Cadmus	T1, Page 194	Bladzijde 777, aflevering 50		
33. Saladin	T1, Page 206	Bladzijde 793, aflevering 51	« Un chef musulman », page 353, fascicule 23	« Soliman, het hoofd der Mooren », op Bladzijde 249
34. L'armée syrienne dispersée par la tempête	T1, Page 216	Bladzijde 825, aflevering 53		
35. La vue de la vraie croix enflamme les croisés	T1, Page 224	Bladzijde 713, aflevering 46		
36. Mort glorieuse de Jacques de Maillé, maréchal du Temple	T1, Page 228	Bladzijde 841, aflevering 54	« En vue de Jérusalem », page 673, fascicule 43	« Godfried van Bouillon voor Jerusalem », op bladzijde 217
37. Pendant trois nuits, un rayon lumineux brilla sur le corps des martyrs	T1, Page 232			
38. L'invocation à Mahomet	T1, Page 236	Bladzijde 809, aflevering 52		
39. Assaut de Ptolémaïs	T1, Page 268	Bladzijde 681, aflevering 44		« Gevecht der kruisvaarders voor Antiochië », op bladzijde 465, aflevering 30
40. Tournois entre chevaliers chrétiens et sarrasins	T1, Page 270	Bladzijde 905, aflevering 58		

41. Richard, usant de représailles fait exécuter les captifs	T1, Page 274	Bladzijde 185, aflevering 13		
42. Les croisés enveloppés par les musulmans	T1, Page 276	Bladzijde 521, aflevering 34		
43. Bataille d'Arsur	T1, Page 278	Bladzijde 921, aflevering 59		
44. Richard Cœur-de-Lion délivre la ville de Joppé	T1, Page 286	Bladzijde 937, aflevering 60	« En Palestine », page 337, fascicule 22	« Gevecht der kruisvaarders tegen de Muzelmannen », op bladzijde 177, aflevering 12
45. Blondel reconnaît la voix de Richard prisonnier	T1, Page 294	Bladzijde 953, aflevering 61	page 497, fascicule 52	« De reiziger, met het snarentuig op den rug, plaatste zich tegen een boom », op bladzijde 497, aflevering 32
46. Dandolo prêchant la Croisade dans l'église Saint-Marc	T1, Page 322			
47. L'empereur Alexis étranglé par Murzuffle	T1, Page 346			
48. Murzuffle parlemente avec Dandolo	T1, Page 348			
49. Entrée des croisés à Constantinople	T1, Page 352	Bladzijde 665, aflevering 43	« Entrée triomphale de Godefroid de Bouillon à Jérusalem », page 321, fascicule 21	« De intrede van Godfried van Bouillon te Jeruzalem », op bladzijde 433, aflevering 28
50. Saint François d'Assise devant Malek-Kamel	T1, Page 402			
51. Prodiges dans le ciel	T2, page 4	Bladzijde 377, aflevering 25		
52. La chanson des adieux	T2, page 16	Bladzijde 121, aflevering 9	« Le départ pour la Croisade », page 369, fascicule 24	Bladzijde 160
53. L'armée chrétienne dans	T2, page 18			

les montagnes de la Judée				
54. Le chemin de Jérusalem	T2, page 24	Bladzijde 465		
55. Le <i>Te Deum</i> après la victoire	T2, page 30	Bladzijde 457, aflevering 30		
56. La confession	T2, page 34	Bladzijde 393, aflevering 26		
57. La bénédiction	T2, page 48	Bladzijde 441, aflevering 29		« Pieter de Kluizenaar predikt den kruistocht », op bladzijde 48
58. Le voeu	T2, page 50	Bladzijde 17	« La belle comtesse déposa au pied de la statue », page 89, ADAPTATION de l'illustration	« De gravin nam het zwaard en richtte zich met een blik vol zaligheid naar het altaar », op bladzijde 49, aflevering 4
59. Départ d'Aigues-Mortes	T2, page 52			
60. Saint Louis arrive devant Damiette	T2, page 58			
61. Le baptême	T2, page 60	Bladzijde 385		
62. Les secours	T2, page 64			
63. La tête de l'émir vaincu montrée au sérail	T2, page 70			
64. Recherche de corps des comtes d'Artois et de Salisbury	T2, page 76			
65. Saint Louis prisonnier	T2, page 80	Bladzijde 1001, aflevering 64		
66. Arrivée au Caire des prisonniers de Minieh	T2, page 82	Bladzijde 433		
67. Les chevaliers chrétiens captifs au Caire	T2, page 84			
68. Mort d'Almoadam	T2, page 86			
69. Le message	T2, page 92			
70. La sultane Chegger-Eddoub et Saïf-Eddin	T2, page 116			
71. Cruautés de Bibars	T2, page 122			
72. La nuit du 25 août 1270. Mort de saint Louis	T2, page 138			

73. Assassinat de Henri d'Allemagne	T2, page 142			
74. Edouard III d'Angleterre terrassant l'assassin	T2, page 146			
75. Prières pour les morts	T2, page 166			
76. Sanuto présente au pape Jean XXII les cartes d'Orient	T2, page 174			
77. Mahomet II devant Constantinople	T2, page 198			
78. Constantin Paléologue haranguant les défenseurs de Constantinople	T2, page 200			
79. La conversion	T2, page 202			
80. Exploits d'Huxiade et du moine Capistran	T2, page 206			
81. Le Saint Sépulcre	T2, page 226	Bladzijde 889, aflevering 57		
82. Bataille de Lépante	T2, page 238	Bladzijde 985, aflevering 63		
83. Les apparitions	T2, page 258			
84. Les croisés allemands, se jetant à terre en forme de croix, attendent la mort	T2, page 264			
85. La trêve	T2, page 266			
86. Les captives	T2, page 268			
87. L'héroïne	T2, page 270			
88. Le denier de la Croisade	T2, page 274	Bladzijde 473, aflevering 31		« De edellieden ondersteunden mild de pelgrims, die naar het H. Land vertrokken », op bladzijde 464
89. La soif	T2, page 278			
90. Machines de guerre des croisés	T2, page 280	Bladzijde 969, aflevering 62		
91. Adoration de la vraie croix	T2, page 284			
92. Le départ	T2, page 294	Bladzijde 89, aflevering 7		

93. Le retour	T2, page 296	Bladzijde 553, aflevering 36			
94. La croisade des enfants	T2, page 300				
95. Le dernier des rois maures quitte Grenade	T2, page 314				
96. Les chevaliers jurant la Croisade au tombeau de l'ancêtre	T2, page 320				
97. Barthélemy passant au milieu des flammes	T2, page 340				
98. Le vétéran	T2, page 350				
99. Troubadours chantant les gloires de la Croisade	T2, page 356				
100. Richard Cœur-de-Lion à la bataille d'Arsur	T2, page 368				
<i>Histoire des croisades,</i> par Michaud, 1877 (2 tomes)	Bladzijden / pages	<i>Godfried Bouillon en</i> Lodewijk Laeken, 1902	<i>van de</i> van Van	<i>Geneviève de Brabant ;</i> 1912, par Xavier de Pontillac	<i>De schoone historie van</i> <i>Genoveva van Brabant</i> (1918 ?) van Jan VERRIEST

BIBLIOGRAPHIE / BIBLIOGRAFIE.

MICHAUD (Joseph-François) ; *Histoire des croisades* (illustrée de 100 grandes compositions par **Gustave Doré** ; gravées par Bellenger, Doms, Gusman, Jonnard, Pannemaker, Pisan, Quesnel) ; Paris, Furne, Jouvet et Cie, éditeurs ; édition 1877 (2 tomes), 424 + 376 pages :

<http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k1047046f/f9.image>

Nos remerciements à la Bibliothèque Nationale de France.

c:lvd:41877

6

<http://anet.be/record/opacehc/c:lvd:418776/N>

Titel ***Godfried van Bouillon en de kruistochten***

Auteur **Van Laeken, Lodewijk** [Opdebeek, Lode]

Uitgave 1902, 1031 bladzijden

<http://anet.be/docman/uapreciosa/cbc477/1.pdf>

Dank aan Ruusbroec Genootschap.